

DA

DA

DA

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.7.2009
KOM(2009) 374 endelig

KOMMISSIONENS BERETNING

Beretning om konkurrencepolitikken 2008

{SEK(2009) 1004}

KOMMISSIONENS BERETNING

Beretning om konkurrencepolitikken 2008

{SEK(2009) 1004}

Indledning

1. Beretningen om konkurrencepolitikken indeholder i år for første gang et kapitel, som behandler et tema af særlig stor konkurrencepolitisk betydning. Temaet er i år "Karteller og forbrugere".
2. Første del af denne beretning indeholder en kortfattet gennemgang af, hvordan de konkurrencepolitiske redskaber - nemlig reglerne for karteller, monopoler, fusioner og statsstøtte - er blevet udbygget og håndhævet. I anden del redegøres der for, hvordan disse og andre regler er blevet anvendt i udvalgte sektorer. Del tre indeholder en oversigt over de forbrugerrelaterede aktiviteter i årets løb. Del fire behandler samarbejdet inden for Det Europæiske Konkurrencenet (ECN) og samarbejdet med de nationale domstole, mens del fem omhandler internationale forhold. Endelig indeholder del seks en kort beskrivelse af samarbejdet mellem EU's institutioner.
3. På grund af den meget vanskelige finansielle og økonomiske situation, som Europa oplevede i 2008, og den måde, hvorpå de europæiske virksomheders rentabilitet blev påvirket heraf, lægges der i dette års beretning særlig vægt på Europa-Kommissionens vurdering af rednings- og omstrukturingsforanstaltninger. Hermed efterkommes også det ønske, som Europa-Parlamentet fremsatte i sin beslutning om de årlige beretninger om konkurrencepolitikken for 2006 og 2007¹.
4. Yderligere oplysninger findes i et detaljeret arbejdsdokument udarbejdet af Kommissionens tjenestegrene og på konkurrencegeneraldirektoratets websted².

¹ Se punkt 30 i [Europa-Parlamentets beslutning af 10. marts 2009 om Kommissionens beretninger om konkurrencepolitikken for 2006 og 2007](#) (2008/2243(INI)).

² http://ec.europa.eu/competition/index_da.html

TEMAKAPITEL: KARTELLER OG FORBRUGERE

5. Kartelbekæmpelsen er af central betydning for, at fordelene ved en velfungerende konkurrence kan komme den endelige forbruger til gode på et givet marked for produkter eller tjenesteydelser. Karteller hører til de alvorligste overtrædelser af konkurrencereglerne, fordi de beskytter deltagerne mod konkurrence og derved giver dem mulighed for at hæve priserne, begrænse produktionen og opdele markederne. Det betyder, at pengene havner i de forkerte lommer til skade for forbrugerne, der må betale højere priser og får færre valgmuligheder, når det gælder produkter og tjenester.
6. Sager som f.eks. banankartellet³ viser, at karteller kan få direkte virkninger for de endelige forbrugere, når de køber eller bruger et produkt eller en tjenesteydelse. Når karteller inden for forbrugsvarer medfører højere priser, er det aftagerne af disse dagligvarer og -tjenester, der kommer til at føle det på pengepungen. Kommissionens - og de nationale konkurrencemyndigheders - håndhævelse af reglerne på dette område sætter en stopper for fastsættelsen af overpriser, forhindrer, at det fortsætter i fremtiden, og afskrækker virksomhederne fra på ny at indlade sig på en sådan adfærd.
7. Også på markeder, hvor de direkte kunder er erhvervskunder - hvor overtrædelser af konkurrencereglerne finder sted tidligere i forsyningskæden - drager forbrugerne i sidste instans fordel af kartelbekæmpelsen. For eksempel vedrørte *bilglas*⁴-sagen bilruder, som forbrugerne erhverver ved bilkøb eller -reparationer. Overpriser på komponenter, såsom bilruder, vil påvirke bilens eller reparationens samlede pris. Fordelene ved de lavere priser, som konkurrence medfører, kan ikke komme forbrugerne til gode. Selv om en højere pris for inputproduktet kan absorberes af producenten, inden det endelige produkt videresælges, kan dette stadig skade forbrugeren i sidste instans - f.eks. hvis det medfører, at der skæres ned på andre tjenester, eller der bliver færre penge til innovation og udvikling af bedre produkter i fremtiden. Selv om de enkelte prisstigninger måske er små, kan de tilsammen påvirke store investeringer i innovation, produkter eller tjenester. Herved går konkurrencefordelene tabt til skade for den generelle velfærd.
8. Ovennævnte eksempler viser, hvorfor det er vigtigt, at Kommissionen griber ind for både at standse og forebygge karteller. Når Kommissionen forbyder konkurrencebegrænsende adfærd og pålægger karteldeltagerne bøder, er det ikke kun for at straffe dem for deres adfærd, men først og fremmest for at forebygge, at virksomhederne indlader sig på eller fortsætter en sådan adfærd. Kommissionen er ikke selv involveret i konkrete sager om kompensation til kunderne. Sager om skadeserstatning som følge af Kommissionens beslutninger kan anlægges ved de nationale domstole (jf. kapitel 11 i hvidbogen om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler⁵, som indeholder konkrete forslag til, hvordan man kan fjerne de nuværende hindringer for en effektiv erstatning).

³ Pressemeddelelse IP/08/1509 af 15.10.2008.

⁴ Pressemeddelelse IP/08/1685 af 12.11.2008.

⁵ Yderligere oplysninger om dette spørgsmål og Kommissionens politiske initiativer på dette område findes på følgende websted: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

9. Kartelbødernes forebyggende virkninger strækker sig videre end til den konkrete sag. Kommissionen skaber gennem sin bødepolitik mere bevidsthed hos hele virksomhedskoncernen om, at konkurrencereglerne skal overholdes. Så selv om den handling, der medfører overtrædelse af reglerne, begås af enkeltpersoner i en mindre del af en organisation eller et datterselskab, vil den bøde, der pålægges på koncernniveau, rette søgelyset mod direktionens, bestyrelsens og aktionærernes ansvar for, at konkurrencereglerne tages alvorligt, og for at hindre, at medarbejdere i alle koncernvirksomhederne overtræder reglerne. På denne måde vil en kartelbøde kunne få indvirkning på en bredere industrisektor, som vil få kendskab til sagen og de risici, det indebærer at deltage i kartelarrangementer. Endelig pålægger Kommissionen virksomheder, der gentagne gange begår overtrædelser, højere bøder: når den samme virksomhed begår flere overtrædelser af konkurrencereglerne, er det indlysende, at meddelelsen om, at konkurrencereglerne skal overholdes, ikke er blevet modtaget tilstrækkelig seriøst, og at der ser ud til at være behov for et stærkere forebyggende middel. I *bilglas*-sagen forhøjede Kommissionen for eksempel bøderne for virksomheden Saint-Gobain med 60 %, fordi virksomheden tidligere havde overtrådt konkurrencereglerne og fået pålagt bøder for deltagelse i to planglaskarteller⁶. Sådanne signaler understreger behovet for, at reglerne overholdes, da fortsatte og nye overtrædelser vil give anledning til en langt højere bøde.
10. Kommissionen kan afsløre karteller på flere måder, blandt andet ved at analysere et marked for beviser på konkurrencebegrænsende adfærd eller ved at indhente beviser fra forskellige kilder. Sådanne beviser kan komme direkte fra forbrugerne eller de overtrædende virksomheders øvrige kunder. De kan dog også komme fra personer, der er knyttet til virksomheden, og som ønsker at rapportere uregelmæssigheder ("blow the whistle"), eller endda fra karteldeltagene selv under påberåbelse af programmet for bødefritagelse og bødenedsættelse (samarbejdsmeddelelsen). Stærke kartelsanktioner giver dem nemlig incitament til at trække sig ud af den hemmelige aftale og samarbejde med Kommissionen i henhold til samarbejdsmeddelelsen ved at fremlægge belastende beviser. Dette program tager ikke som sådant sigte på at give overtrædende virksomheder mulighed for at undgå bøder, men forfølger det højere mål at bringe skadelige virksomhedsaftaler til ophør og muliggøre en målrettet undersøgelse af dem.
11. I henhold til programmet for bødefritagelse og bødenedsættelse fra 2006 kan den første virksomhed, der fremlægger afgørende beviser, opnå fuldstændig bødefritagelse. Dette fungerer som et usædvanlig stærkt incitament til at bryde kartellernes "tavshedskodeks". I *lysvoks*-kartellet fik den første virksomhed, der henvendte sig til Kommissionen med oplysninger, bødefritagelse, og tre andre karteldeltagere fik bøderne nedsat på grundlag af det tidspunkt, hvor de fremsatte oplysningerne, og omfanget af deres samarbejde. En favorabel behandling forudsætter, at virksomhederne fremlægger alle de oplysninger, de er i besiddelse af, og derved bidrager til at bevise, at der eksisterer et kartel.

⁶ Kommissionens beslutning af 23. juli 1984 i sag COMP/30.988, *Planglas (Benelux)*, EFT L 212 af 8.8.1984, s. 13 og Kommissionens beslutning af 7. december 1988 i sag COMP/31.906, *Planglas (Italien)*, EFT L 33 af 4.2.1989, s. 44.

12. I 2008 fortsatte Kommissionen sin strenge håndhævelse af kartelvirkksomhed og pålagde 34 virksomheder⁷ bøder på i alt 2 271 mio. EUR i syv kartelsager⁸. I *bilglas*-sagen pålagde Kommissionen den hidtil største bøde i en kartelsag, nemlig 1 383 EUR.
13. I 2008 udarbejdede Kommissionens tjenestegrene også nogle generelle skøn over, hvordan kartelvirkksomhed skader økonomien. Kommissionens tjenestegrene undersøgte de 18 karteller, som Kommissionen havde truffet beslutning om i årene 2005-2007, de berørte markeders størrelse, kartellernes varighed og de meget forsigtige antagelser vedrørende de anslåede overpriser. Hvis man antager, at priserne var mellem 5 % og 15 % for høje, har disse 18 karteller skadet økonomien i størrelsesordenen 4 mia. - 11 mia. EUR. Hvis man tager gennemsnittet af disse overpriser - 10 % - kan det forsigtigt skønnes, at den skade, disse karteller har forvoldt forbrugerne, udgør 7,6 mia. EUR. Selv dette tal er dog formodentlig for lavt, da det fremgår af den økonomiske litteratur på området, at priserne gennemsnitligt kan være mellem 20 % og 25 % for høje.
14. Tallet tager heller ikke hensyn til fordelene ved forebyggelse af overtrædelser og fremme af virksomhedernes overholdelse af konkurrencereglerne gennem forbudsbeslutninger og bøder. En streng håndhævelse på kartelområdet forebygger karteldannelse, som ellers ville finde sted. Office of Fair Trading (OFT) har for nylig gennemført en vidtrækkende ekspertundersøgelse på dette område, som viser, at der for hvert kartel, som afsløres, kan være fem karteller, som ikke er iværksat eller måske er opgivet. Denne antagelse tyder på, at der kunne have været tale om en yderligere besparelse på omkring 60 mia. EUR ved de 18 kartelbeslutninger i 2005-2007.

1. KONKURRENCEPOLITISKE REDSKABER

1.1. Kartel- og monopolreglerne – EF-traktatens artikel 81 og 82

1.1.1. Udformningen af reglerne og politikken

15. Den 2. april vedtog Kommissionen **hvidbogen om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler**⁹, der er en del af et igangværende politisk projekt.
16. EF-Domstolen har fastslået, at enhver har adgang til i henhold til EU-retten at kræve erstatning for den lidte skade, når der er årsagsforbindelse mellem den nævnte skade og en aftale eller praksis, som er forbudt i henhold til EF-traktatens artikel 81¹⁰.

⁷ Tallet omfatter ikke virksomheder, der opnåede bødefritagelse på grundlag af samarbejdsmeddelelsen.

⁸ *Nitril-Butadien-gummi (NBR), internationale flyttetjenester, natriumchlorat, aluminiumfluorid, lysvoks, bananer og bilglas.*

⁹ Yderligere oplysninger om dette spørgsmål og Kommissionens politiske initiativer på dette område findes på følgende websted: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/actionsdamages/index.html>

¹⁰ De forenede sager *C-295/04 - C-298/04, Manfredi*, Sml. 2006 I, s. 6619. Se også sag *C-453/99 Courage mod Crehan*, Sml. 2001 I, s. 6297. Selv om EF-Domstolen kun henviser til overtrædelser af EF-traktatens artikel 81, følger det af dommens præmisser, at de samme betragtninger også gør sig gældende for EF-traktatens artikel 82.

Kommissionen har dog konstateret, at skadelidte i forbindelse med overtrædelser af kartel- og monopolreglerne kun sjældent får erstatning.

17. I hvidbogen fremsætter Kommissionen konkrete forslag til, hvordan de nuværende forhindringer for en effektiv kompensation kan overvindes, samtidig med at det sikres, at de europæiske retssystemer og -traditioner overholdes. Henstillingerne afvejer både sagsøgers og sagsøgtes rettigheder og forpligtelser og omfatter forholdsregler mod misbrug af søgsmål. Hvidbogens vigtigste målsætning er en bedre erstatning for alle skadelidte. Samtidig vil mere effektive erstatningsordninger automatisk få gavnlige præventive virkninger. Kommissionen vil også udarbejde en vejledning - som dog ikke skal være bindende - for beregningen af skadeserstatning i kartel- og monopolsager, for at gøre denne beregning lettere.
18. I forbindelse med håndhævelsen af karteller er der indført et nyt system, som vil give Kommissionen mulighed for at afgøre kartelsager ved en forenklet procedure. **Forligspakken**, som trådte i kraft den 1. juli 2008, består af en kommissionsforordning¹¹ og en kommissionsmeddelelse¹², der redegør udførligt for det nye system. Hvis virksomheder, når de har set beviserne i Kommissionens sagsakter, vælger at erkende deres deltagelse i kartellet, deres nøjagtige overtrædelse og deres ansvar for den, vil den bøde, de får pålagt, blive nedsat med 10 %. Forlig tager sigte på at forenkle den administrative procedure og vil kunne betyde, at Kommissionen skal anvende færre ressourcer på kartelsager, der indbringes for EF-domstolene, hvilket igen vil frigøre ressourcer til, at Kommissionen kan behandle andre kartelsager og indlede nye undersøgelser.
19. Den 3. december udsendte Kommissionen en vejledning om Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med anvendelsen af EF-traktatens artikel 82 på virksomheders misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd. Kommissionen vil prioritere sin indsats for at forfølge dominerende virksomheders ekskluderende adfærd, der vil kunne begrænse konkurrencen til skade for forbrugerne. Vejledningen fastsætter de analytiske regler, Kommissionen vil anvende, når den skal afgøre, om en dominerende virksomheds ekskluderende adfærd vil kunne få skadelige virkninger for forbrugerne. Vejledningen indeholder en generel del, der fastsætter hovedprincipperne for en effektbaseret tilgang til fastlæggelse af håndhævelsesprioriteringen i forbindelse med EF-traktatens artikel 82, og anvender derpå disse generelle analytiske regler på de mest almindelige former for ekskluderende adfærd, såsom eksklusivaftaler, rabatter, kombinationssalg, dumpingpriser, leveringsnægtelse og avancepres (margin squeeze). Dette skaber klarhed og forudsigelighed med hensyn til de forhold, som vil kunne give anledning til, at Kommissionen griber ind, og - endnu vigtigere - som bør afskrække dominerende virksomheder fra at overhovedet at indlade sig på visse typer adfærd.

¹¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 622/2008 af 30. juni 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 773/2004 vedrørende gennemførelse af forligsprocedurer i kartelsager ([EUT L 171 af 1.7.2008, s. 3](#)).

¹² Kommissionens meddelelse om forligsprocedurer med henblik på vedtagelse af beslutninger i henhold til artikel 7 og artikel 23 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 i kartelsager ([EUT C 167 af 2.7.2008, s. 1](#)).

20. I 2008 indledte eller fortsatte Kommissionen desuden revisionen af gruppefritagelsesforordningen for vertikale aftaler¹³, gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer¹⁴ og gruppefritagelsesforordningen på forsikringsområdet¹⁵.

1.1.2. Anvendelsen af reglerne

21. Med hensyn til anvendelsen af **kartel- og monopolreglerne i kartelsager**, besluttede Kommissionen i 2008 at pålægge 34 virksomheder¹⁶ bøder på i alt 2 271 mio. EUR i syv kartelsager¹⁷. Kommissionen pålagde i *bilglas*-sagen den hidtil største bøde i en kartelsag, nemlig 1 383 mio. EUR.
22. Med hensyn til anvendelsen af **kartel- og monopolreglerne i sager, der ikke er kartelsager**, vedtog Kommissionen i juli en beslutning¹⁸, hvorved den forbød forvaltningsselskaber i EØS, som er medlemmer af *International Confederation of Societies of Authors and Composers (CISAC)*, at opretholde medlems- og eksklusivitetsklausuler i deres gensidige bilaterale aftaler og samordnet praksis vedrørende den territoriale afgrænsning af disse aftaler.
23. Hvad angår **misbrug af dominerende stilling**, vedtog Kommissionen den 27. februar 2008, som opfølgning af sin klagepunktsmeddelelse i *Microsoft*-sagen fra marts 2007, en beslutning om, at Microsoft ikke havde opfyldt sin forpligtelse til at tilbyde fuldstændige og nøjagtige interoperabilitetsoplysninger på rimelige vilkår uden forskelsbehandling. Microsoft fik pålagt en endelig tvangsbøde på 899 mio. EUR¹⁹. Microsoft var den første virksomhed i EU's konkurrencepolitiske historie, som fik pålagt tvangsbøder for ikke at have efterkommet en tidligere kommissionsbeslutning. Kommissionen fortsatte sin procedure over for Microsoft for at få virksomheden til at efterkomme beslutningen fra 2004 og de principper, som Retten i Første Instans fastlagde i sin dom af 17. september 2007 med hensyn til pris- og licensvilkår for de interoperabilitetsoplysninger, som Microsoft skulle give i henhold til de påbud, virksomheden fik pålagt ved beslutningen fra 2004²⁰.
24. I *Intel*-sagen blev der den 17. juni udstedt en supplerende klagepunktsmeddelelse, der bekræftede den foreløbige holdning, som Kommissionen havde indtaget i sin klagepunktsmeddelelse af 26. juli 2007, nemlig at Intel havde overtrådt EF-traktatens

¹³ Kommissionens forordning (EF) 2790/1999 af 22. december 1999 om anvendelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis ([EFT L 336 af 29.12.1999, s. 21](#)).

¹⁴ Kommissionens forordning (EF) nr. 1400/2002 af 31. juli 2002 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen) ([EFT L 203 af 1.8.2002, s. 30](#)).

¹⁵ Kommissionens forordning (EF) nr. 358/2003 af 27. februar 2003 om anvendelse af traktatens artikel 81, stk. 3, på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis på forsikringsområdet ([EUT L 53 af 28.2.2003, s. 8](#)).

¹⁶ Tallet omfatter ikke virksomheder, der fik bødefritagelse for samarbejde med Kommissionen i henhold til samarbejdsmeddelelsen.

¹⁷ Nitril-Butadien-gummi (NBR), internationale flyttetjenester, natriumchlorat, aluminiumfluorid, lysvoks, bananer og bilglas.

¹⁸ Sag [COMP/38.698](#) CISAC.

¹⁹ Sag [COMP/34.792](#) Microsoft (endnu ikke offentliggjort i EUT).

²⁰ I 2006 havde Kommissionen pålagt Microsoft en endelig tvangsbøde på 280,5 mio. EUR, fordi virksomheden ikke havde givet fuldstændige og nøjagtige interoperabilitetsoplysninger.

bestemmelser om misbrug af dominerende stilling (artikel 82) med det formål at udelukke sin største konkurrent, AMD, fra markedet for x86-processorer.

25. Endelig vedtog Kommissionen i november en beslutning, hvorved den gjorde *E.ON's* tilsagn i forbindelse med en undersøgelse i henhold til EF-traktatens artikel 82, der var blevet indledt som opfølgning af sektorundersøgelsen på energiområdet, retligt bindende.

1.2. Statsforanstaltninger: Offentlige virksomheder og/eller virksomheder med særlige eller eksklusive rettigheder

26. Kommissionen har også grebet ind i henhold til EF-traktatens artikel 86, der forbyder medlemsstaterne at træffe eller opretholde foranstaltninger, som er i strid med EF-traktatens bestemmelser i almindelighed og konkurrencereglerne i særdeleshed, og som vedrører offentlige virksomheder og virksomheder, som de indrømmer særlige eller eksklusive rettigheder.
27. I marts fastslog Kommissionen i en beslutning, at den græske stat havde overtrådt EF-traktatens artikel 86 sammenholdt med artikel 82 ved at opretholde lovbestemmelser, der sikrede den dominerende statsejede virksomhed, Public Power Corporation (PPC), adgang til næsten alle brunkulsminer i Grækenland²¹. Da den billigste form for el-produktion i Grækenland sker i brunkulsfyrede kraftværker, skabte denne situation ulige muligheder for markedsoperatørerne og gav PPC mulighed for at opretholde sin dominerende stilling på engrosmarkedet for elektricitet. Grækenland blev anmodet om at fremsætte forslag om, hvordan konkurrenterne kunne sikres tilstrækkelig adgang til brunkul, og hvis Kommissionen fandt forslagene tilfredsstillende, ville den ved en beslutning gøre dem retligt bindende for den græske stat.
28. Den 7. oktober vedtog Kommissionen en beslutning²² om, at ændringen af Slovakiets postlov indebar en overtrædelse af EF-traktatens artikel 86 sammenholdt med artikel 82, fordi den lod leveringsfasen i forbindelse med hybridpost²³, som tidligere var blevet liberaliseret, falde ind under det område, der er forbeholdt postvirksomheden ("postmonopolet"). Hverken den slovakiske stat eller Slovenská Pošta (den dominerende postvirksomhed) havde påvist, at denne udvidelse af postmonopolet var nødvendig for opfyldelsen af postbefordringspligten. Den Slovakiske Republik underrettede ikke Kommissionen om, hvilke foranstaltninger, den havde truffet for at bringe overtrædelsen til ophør, og Kommissionen indledte derfor en overtrædelsesprocedure over for Den Slovakiske Republik for ikke at have efterkommet Kommissionens beslutning af 7. oktober²⁴.

²¹ Se pressemeddelelse [IP/08/386](#) af 5.3.2008.

²² [EUT C 322 af 17.12.2008, s. 10](#). Se også pressemeddelelse [IP/08/1467](#) af 7.10.2008.

²³ Hybridpost er en særlig form for posttjenester, hvor indholdet sendes elektronisk fra afsenderen til postoperatøren, der så printer det ud, lægger det i kuvert, sorterer og leverer postforsendelsen.

²⁴ Se pressemeddelelse [IP/08/1997](#) af 17.12.2008.

1.3. Fusionskontrol

1.3.1. Udformningen af reglerne og politikken

29. Når fusionsparterne foreslår ændringer af deres fusion for at fjerne de konkurrenceproblemer, som Kommissionen har påvist, sker det normalt ved afgivelse af tilsagn. For at sikre en bedre vejledning om spørgsmål vedrørende tilsagn, vedtog Kommissionen den 22. oktober en ny **meddelelse om tilsagn**²⁵ og ændrede også gennemførelsesforordningen²⁶. Reformen af tilsagnene består hovedsagelig i en kodificering af EF-domstolens nyeste retspraksis, men tager også hensyn til konklusionerne af en undersøgelse, der er foretaget på dette område (Remedies Study)²⁷, og svarene i forbindelse med den offentlige høring om et udkast til en meddelelse om tilsagn.
30. Ved reformen pålægges fusionsparterne strengere oplysningskrav, idet de anmeldende parter skal systematisere de oplysninger, de skal give. Desuden klarlægges og strammes kravene om, at frasalg skal ske i et tilstrækkeligt omfang, og at køberne skal være egnede, og der redegøres for anvendelsen af bestemmelserne om "up-front"-køber og "fix-it-first"-løsninger. Meddelelsen understreger, at tilsagn, der ikke indebærer frasalg, kun kan accepteres, hvis de har samme virkninger som frasalg, og at tilsynsmæssige problemer og risiko for ineffektivitet kan medføre, at sådanne tilsagn afvises.

1.3.2. Anvendelsen af reglerne

31. Anmeldelsen af fusioner fortsatte på et rekordhøjt niveau i 2008, idet i alt 347 transaktioner blev anmeldt til Kommissionen, dvs. det tredjestørste antal nogen sinde. Kommissionen vedtog i alt 340 endelige beslutninger i årets løb. Heraf blev 307 transaktioner godkendt uden betingelser i fase I. I alt 118 beslutninger blev godkendt uden betingelser efter den normale procedure, og yderligere 189 blev godkendt efter den forenklede procedure. Der blev også godkendt 19 transaktioner på visse betingelser i fase I. Kommissionen indledte ti fase II-procedurer i årets løb. Der kunne konstateres en betydelig stigning i det antal artikel 8-beslutninger, der blev vedtaget (14, eller 4,0 % af alle anmeldelser mod 2,5 % det foregående år) og i antallet af sager, der var trukket tilbage efter fase I (10, dvs. 2,9 % i 2008 mod 1,2 % i 2007) og fase II (3, dvs. 0,9 % i 2008 mod 0,7 % i 2007). Der blev ikke vedtaget nogen forbudsbeslutninger i årets løb.

²⁵ Kommissionens meddelelse om løsningsforslag, der kan accepteres i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 og Kommissionens forordning (EF) nr. 802/2004 ("fusionsgennemførelsesforordningen"), ([EUT C 267 af 22.10.2008, s. 1](#)).

²⁶ Kommissionens forordning (EF) nr. 1033/2008 af 20. oktober 2008 om ændring af forordning (EF) nr. 802/2004 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser ([EUT L 279 af 22.10.2008, s. 3](#)).

²⁷ [Merger Remedies Study](#), GD Konkurrence, Europa-Kommissionen, oktober 2005.

1.4. Statsstøttekontrol

1.4.1. Udformningen af reglerne og politikken

32. I begyndelsen af 2008 var Kommissionens prioritet på statsstøtteområdet at fortsætte gennemførelsen af handlingsplanen på dette område²⁸. Da den finansielle og økonomiske krise satte ind, ændrede den dog sin prioritering og udstedte hurtigt tre meddelelser om statsstøttepolitikens rolle i krisesituationer og genopretningsprocessen.
33. Under **finanskrisen** udarbejdede Kommissionen først en indledende vejledning om statsstøttereglernes anvendelse på foranstaltninger til fordel for pengeinstitutter²⁹, som undtagelsesvis var baseret på EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra b), der tillader støtte, som kan afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi. Senere supplerede og udbyggede Kommissionen sin vejledning med en ny meddelelse om, hvordan medlemsstaterne kan tilføre bankerne kapital under den næværende finansielle krise³⁰ for at sikre tilstrækkelig långivning til resten af økonomien og stabilisere finansmarkederne og samtidig undgå alt for store konkurrencefordrejninger. Desuden vedtog Kommissionen nye midlertidige rammebestemmelser³¹, der gav medlemsstaterne yderligere muligheder for at imødegå kreditstramningens realøkonomiske virkninger. Alle foranstaltninger er tidsbegrænsede indtil udgangen af 2010, selv om Kommissionen vil vurdere på grundlag af medlemsstaternes rapporter, om foranstaltningerne bør opretholdes efter 2010, afhængigt af om krisen fortsætter.
34. Hvad angår **gennemførelsen af handlingsplanen**, vedtog Kommissionen som bebudet en generel gruppefritagelsesforordning³², der indebar automatisk godkendelse af en række støtteforanstaltninger³³ og dermed gav medlemsstaterne mulighed for at yde en sådan støtte uden først at anmelde den til Kommissionen, hvis den opfylder alle de krav, der er fastsat i forordningen. Som led i klimapakken vedtog Kommissionen nye retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse³⁴, som indfører en standardvurdering af mindre sager og en detaljeret vurdering af sager, der kan indebære betydelige konkurrencebegrænsninger. Kommissionen videreførte også rammebestemmelserne for statsstøtte til skibsbygning³⁵ i yderligere tre år indtil den 31. december 2011. I en ny meddelelse om statsstøtte i form af garantier³⁶ fastsættes klare og gennemsigtige metoder til beregning af støtteelementet i en garanti og forenklede regler for SMV, herunder forudfastsatte "safe-harbour"-præmier og fælles præmiesatser for lave garantibeløb.

²⁸ Handlingsplan på statsstøtteområdet - Mindre og bedre målrettet statsstøtte: en reformplan for 2005-2009, [KOM\(2005\)107 endelig](#) af 7.6.2005.

²⁹ [EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8.](#)

³⁰ [EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2.](#)

³¹ [EUT C 16 af 21.1.2009, s. 1.](#)

³² [EUT L 214 af 9.8.2008, s. 3.](#)

³³ Støtte til bl.a. SMV, forskning, innovation, regionaludvikling, uddannelse, beskæftigelse, risikokapital, miljøbeskyttelse og iværksættere.

³⁴ [EUT C 82 af 1.4.2008, s. 1.](#)

³⁵ [EUT C 173 af 8.7.2008, s. 3.](#)

³⁶ [EUT C 155 af 20.6.2008, s. 10](#) og [EUT C 244 af 25.9.2008, s. 32.](#)

35. Desuden blev der indledt offentlige høringer om nye regler for public service radio- og tv-virksomhed, en eventuel forlængelse af biografmeddelelsen til 2012 (skulle ifølge planerne vedtages i januar 2009), de vejledende dokumenter om en detaljeret vurdering af regionalstøtte til store investeringsprojekter og om kriterierne for forenelighedsanalysen på uddannelsesområdet og om dårligt stillede og handicappede arbejdsstagere i forbindelse med statsstøttesager, der skal anmeldes individuelt.
36. I 2008 indledte Kommissionen også en række offentlige høringer om procedurespørgsmål, såsom en høring om et udkast til en kodeks for god praksis³⁷ ved procedurer for statsstøttekontrol og udkast til meddelelse om en forenklet procedure til behandling af visse typer statsstøtte. Formålet med de to dokumenter er at sikre større gennemsigtighed, forudsigelighed og effektivitet i statsstøtteprocedurerne i overensstemmelse med handlingsplanen på statsstøtteområdet. Drøftelserne med medlemsstaterne og andre interesserede om de to dokumenter vil finde sted i begyndelsen af 2009. De to udkast forventes i øjeblikket vedtaget i første halvår 2009. Kommissionen indledte også en høring om et udkast til Kommissionens meddelelse om de nationale domstoles anvendelse af statsstøttereglerne³⁸.
37. Kommissionen fortsatte i 2008 sit arbejde med at forbedre håndhævelsen af og kontrollen med statsstøttebeslutninger. På grundlag af den meddelelse om tilbagesøgning, der blev vedtaget i 2007³⁹, søger Kommissionen at opnå en hurtigere og mere effektiv håndhævelse af tilbagesøgningsbeslutninger. Oplysninger fra de berørte medlemsstater viser, at der blev gjort gode fremskridt med hensyn til tilbagesøgning i den periode. Dette afspejles også i de tilbagebetalte beløb. Ud af de 10,3 mia. EUR i ulovlig og uforenelig støtte, der skal tilbagebetales i henhold til beslutninger, som er vedtaget siden 2000, var der ved udgangen af 2008 faktisk tilbagebetalt ca. 9,3 mia. EUR (dvs. 90,7 % af det samlede beløb). Derudover var der inddrevet tilbagesøgningsrenter på 2,5 mia. EUR.
38. Som anført i handlingsplanen på statsstøtteområdet fortsatte Kommissionen med at indtage en streng holdning over for medlemsstater, som ikke effektivt efterkom de beslutninger om tilbagesøgning, der var rettet til dem. I 2008 indledte Kommissionen søgsmål i henhold til enten EF-traktatens artikel 88, stk. 2, eller artikel 228, stk. 2, mod medlemsstater, der ikke havde efterkommet beslutninger om tilbagesøgning. Den besluttede at indlede proceduren efter EF-traktatens artikel 88, stk. 2, i fem sager mod Italien og Slovakiet og vedtog beslutninger om at gå videre i henhold til EF-traktatens artikel 228, stk. 2, i otte sager, der vedrørte Italien og Spanien.
39. Med henblik på at forbedre gennemsigtigheden og kommunikationen har Generaldirektoratet for Konkurrence på sit websted offentliggjort en vejledning om statsstøttereglerne⁴⁰ med et resumé af de vigtigste regler på statsstøtteområdet.

³⁷ Se pressemeddelelse [IP/08/1950](#) af 11.12.2008.

³⁸ Den skal erstatte meddelelsen om samarbejdet mellem de nationale domstole og Kommissionen på statsstøtteområdet fra 1995 ([EFT C 312 af 23.11.1995, s. 8](#)).

³⁹ [EUT C 272 af 15.11.2007, s. 4](#).

⁴⁰ Vejledningen findes på følgende websted:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.html#vademecum.

1.4.2. Anvendelsen af reglerne

40. Ajourføringen af resultattavlen for statsstøtte⁴¹ i efteråret 2008 viser, at medlemsstaterne i stigende grad udnytter mulighederne i EU's nyligt reviderede statsstøtteregler for at gøre deres støtte mere målrettet. Medlemsstaterne ydede gennemsnitligt 80 % af deres støtte til horisontale formål i 2007 mod ca. 50 % midt i 1990'erne, og øgede udgifterne til forskning og udvikling (F&U) og støtte til miljøbeskyttelse. Under den nuværende finanskriser har medlemsstaternes og Kommissionens samordnede indgreb sikret, at støtteordninger for finanssektoren er blevet gennemført hurtigt i overensstemmelse med statsstøttereglerne.
41. I de sidste 25 år er den samlede statsstøtte faldet fra over 2 % af BNP i 1980'erne til ca. 0,5 % i 2007. Samtidig med at resultattavlen understregede den fortsatte tendens til, at medlemsstaterne retter deres støtte mod horisontale mål, viste den dog også, at den andel, som rednings- og omstrukturingsstøtte tegner sig for, sandsynligvis vil stige betydeligt i nogle lande i 2008 som følge af finanskrisen.
42. I 2008 godkendte Kommissionen 88 anmeldte ordninger på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser for **forskning og udvikling og innovation** fra 2006⁴². Heraf var 66 rene F&U-ordninger, 9 innovationsorienterede støtteordninger og 13 blandede ordninger, som omfattede både F&U og innovation.
43. Desuden blev der vedtaget en vigtig beslutning⁴³ i flere individuelle sager, som vedrørte den italienske flyindustri, efter at der var foretaget en vurdering på grundlag af Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til F&U fra 1996⁴⁴ og 1986⁴⁵. Beslutningen, der blev vedtaget den 11. marts, omfatter 17 individuelle F&U-projekter inden for flyindustrien, som blev støttet af de italienske myndigheder i 1990'erne. Beslutningen kræver omgående tilbagebetaling af lånene til de fleste af de individuelle projekter plus morarenter i visse tilfælde. Støttemodtagerne tilbagebetalte ca. 350 mio. EUR inden for den frist på to måneder, der var fastsat i beslutningen.
44. Inden for **risikokapitalfinansiering til SMV** godkendte Kommissionen 18 risikokapitalordninger i henhold til retningslinjerne for statsstøtte til risikokapitalinvesteringer⁴⁶. Elleve ordninger blev vurderet på grundlag af kapitel 4 i retningslinjerne, fordi de opfyldte "safe harbour"-bestemmelserne, der tillader en enkel vurdering, mens tre ordninger blev vurderet i henhold til kapitel 5 efter en indgående vurdering⁴⁷. I tre tilfælde mente Kommissionen ikke, at ordningen indebar

⁴¹ [KOM\(2008\) 751 endelig af 17.11.2008.](#)

⁴² [EUT C 323 af 30.12.2006, s. 1.](#)

⁴³ [Sag C 61/2003, Italiens lov om flyindustrien \(N808/85\).](#)

⁴⁴ [EFT C 45 af 17.2.1996, s. 5.](#)

⁴⁵ EFT C 83 af 11.4.1986, s. 2.

⁴⁶ [EUT C 194 af 18.8.2006, s. 2.](#)

⁴⁷ Sag [N 263/2007](#), *Technologiegründerfonds Sachsen* (EUT C 93 af 15.4.2008, s. 1), [N 521/2007](#) *Risikokapitalregelung "Clusterfonds Start-up!" Freistaat Bayern* (EUT C 100 af 22.4.2008, s. 2) og [N 700/2007](#) *Finance Wales JEREMIE Fund* (EUT C 331 af 31.12.2008, s. 2).

statsstøtte⁴⁸. En ordning blev dels anset for ikke at indebære støtte, dels vurderet i henhold til kapitel 4 i retningslinjerne⁴⁹.

45. Med hensyn til industriel omstrukturering vedtog Kommissionen en beslutning, hvorved den anmodede Rumænien om at tilbagesøge ulovlig støtte på 27 mio. EUR i forbindelse med privatiseringen af virksomheden Automobile Craiova, som var blevet solgt på betingelser, der tog sigte på at sikre et bestemt produktions- og beskæftigelsesniveau til gengæld for en lavere salgspris⁵⁰. På baggrund af flere års undersøgelser konkluderede Kommissionen desuden, at de polske myndigheders forsøg på at omstrukturere skibsværfterne i Gdynia og Szczecin og genskabe deres rentabilitet var mislykkedes⁵¹. Som følge heraf krævede Kommissionen, at Polen tilbagesøgte den ulovlige statsstøtte fra skibsværfterne gennem et kontrolleret salg af deres aktiver og efterfølgende likvidation af værfterne.

2. UDVIKLINGEN I DE ENKELTE SEKTORER

2.1. Energi og miljø

46. Den **pakke vedrørende det indre marked for energi**, som Kommissionen foreslog den 19. september 2007, blev drøftet indgående mellem de tre institutioner i 2008. Parlamentet afgav sine førstebehandlingsudtalelser om energipakken i sommerens løb (den 18. juni for elektricitet og den 9. juli for gas). Rådet (energiministre) nåede frem til et politisk kompromis den 10. oktober.
47. Den 23. januar fremlagde Kommissionen en omfattende forslagspakke, som skal sikre opfyldelsen af EU's ambitiøse målsætninger vedrørende bekæmpelse af klimaforandringer og fremme af vedvarende energi i perioden indtil 2020 og frem. I fuld overensstemmelse med Kommissionen foreslag nåede Europa-Parlamentet og Rådet i december til enighed om de mål, der skal være retligt bindende senest i 2020. Det blev aftalt at mindske udledningen af drivhusgasser med 20 %, at fastsætte den andel af energibehovet, der skal dækkes af vedvarende energikilder, til 20 % og at forbedre energieffektiviteten med 20 %. Aftalen vedrørte ændringer af emissionshandelsordningen, fordeling af nedskæringsbestræbelserne uden for emissionshandelsordningen, bindende nationale mål for, hvor stor en del af produktionen der skal bestå af vedvarende energi, retsregler for miljøsikker CO₂-opsamling og -lagring og tilsvarende forslag om CO₂-emissioner fra biler og om brændstofkvalitet. Dette vil bidrage til at omdanne EU til en lavemissionsøkonomi og øge dens energiforsyningsikkerhed. Til støtte for Kommissionens generelle politik for bekæmpelse af klimaforandringer og for vedvarende energi omfatter pakken også nye retningslinjer for statsstøtte til miljøbeskyttelse, hvor det fastlægges, på hvilke betingelser statsstøtte til miljøbeskyttelse kan erklæres

⁴⁸ [N 836/2006](#) *Mittelstandsfonds Schleswig-Holstein* (EUT C 67 af 12.3.2008, s. 1), [C 33/2007](#) *IBG Beteiligungsgesellschaft Sachsen-Anhalt mbH* (EUT C 246 af 20.10.2007, s. 20), [N 389/2007](#) *Risikokapitalfond Niedersachsen* (EUT C 145 af 11.6.2008, s. 1).

⁴⁹ [N 696/2007](#) *ERDF Risikokapitalfond Brandenburg* (EUT C 180 af 17.7.2008, s. 3).

⁵⁰ Sag [C 46/2007](#) *Privatisering af Automobile Craiova* (EUT C 239 af 6.9.2008, s. 12). Se pressemeddelelse [IP/08/315](#) af 27.2.2008.

⁵¹ Sag [C 17/2005](#) *Omstruktureringssøtte til Stoczni Gdynia* (EFT C 220 af 8.9.2005, s. 7) og [C 19/2005](#) *Omstruktureringssøtte til Szczecin skibsværft* (EFT C 220 af 9.9.2005, s. 7). Se pressemeddelelse [IP/08/1642](#) af 6.11.2008.

forenelig med traktaten. Retningslinjerne trådte i kraft i april. I juli vedtog Kommissionen den nye generelle gruppefritagelsesforordning, som fritager statsstøtte til vedvarende energi og energieffektivitet for anmeldelse, hvis bestemte kriterier er opfyldt.

48. Den 13. november vedtog Kommissionen anden **strategiske energiredegørelses-pakke**⁵², som indeholdt vidtrækkende forslag til forbedring af energiforsynings sikkerheden, og som blandt andet understregede, at konkurrence på det indre energimarked var af stor betydning for energiforsynings sikkerheden.
49. Hvis energimarkederne skal fungere tilfredsstillende, forudsætter det, at nyttilkomne virksomheder kan få adgang til energinettene og kunderne. Kommissionen har fortsat fokuseret på især tre generelle former for misbrug inden for el- og gassektoren, der involverer de vigtigste områder, som ifølge sektorundersøgelsen ikke fungerer optimalt. Kommissionens **undersøgelser** i denne forbindelse fokuserer på ekskluderende adfærd, udnyttende misbrug og hemmeligt samarbejde.
50. I 2006 indledte Kommissionen undersøgelser af det tyske el-marked som opfølgning af energisektorundersøgelsen⁵³. Ved undersøgelsen kom Kommissionen til den foreløbige konklusion, at *E.ON* kunne have misbrugt sin markedsstilling på to måder. For det første kunne virksomheden som grossist på el-markedet strategisk have begrænset produktionskapaciteten i visse kraftværker på engros markedet for at tvinge prisen i vejret. Kommissionen havde desuden mistanke om, at *E.ON* havde udarbejdet og gennemført en strategi, som skulle afholde andre interesserede parter fra at investere i elproduktion. For det andet favoriserede *E.ON* som transmissionssystemoperator sin egen produktion på det sekundære el-balancemarked⁵⁴. I juni gennemførte Kommissionen en høring af de interesserede parter om de strukturelle tilsagn, som *E.ON* havde afgivet for at fjerne mistanken om konkurrencebegrænsende adfærd på de tyske el-markeder⁵⁵. Resultaterne bekræftede, at tilsagnene var rimelige og nødvendige for at fjerne Kommissionens betænkeligheder. Som følge heraf vedtog Kommissionen den 26. november en beslutning, hvorved den gjorde *E.ON*'s tilsagn retligt bindende og indstillede sin undersøgelse⁵⁶.
51. Hvad angår andre sager vedrørende el-markedet, sendte Kommissionen i december *Electricité de France (EdF)* en klagepunktsmeddelelse, hvori den fremførte, at *EdF* hindrede konkurrenterne adgang til kunderne gennem faktisk og/eller retligt eksklusive langfristede aftaler med store erhvervskunder i Frankrig⁵⁷. Desuden fortsatte Kommissionen sin undersøgelse i *Suez/Electrabel*-sagen, der vedrørte mistanke om samme adfærd i Belgien⁵⁸. Efter at have foretaget uanmeldte kontrolbesøg hos *E.ON AG (E.ON)*, *E.ON Ruhrgas AG* og *Gaz de France (GdF)* i

⁵² Se pressemeddelelse [IP/08/1696](#) af 13.11.2008.

⁵³ Se [MEMO/06/483](#) af 12.12.2006.

⁵⁴ Ved balanceenergi forstås elforsyning i sidste øjeblik for at opretholde strømfrekvensen i nettet. Kommissionen havde mistanke om, at *E.ON* favoriserede sit eget produktionsdatterselskab, selv om den forlangte højere priser, og væltede meromkostningerne over på den endelige forbruger og desuden forhindrede andre el-producenter i at sælge balanceenergi på sine markeder.

⁵⁵ Se [MEMO/08/396](#) af 12.6.2008.

⁵⁶ Se pressemeddelelse [IP/08/1774](#) af 26.11.2008.

⁵⁷ Se [MEMO/08/809](#) af 29.12.2008.

⁵⁸ Se [MEMO/07/313](#) af 26.7.2007.

Tyskland og Frankrig i 2006⁵⁹ indledte Kommissionen den formelle undersøgelsesprocedure i juli 2007⁶⁰ og sendte *E.ON* og *GdF* en klagepunktsmeddelelse.

2.2. Finansielle tjenester

52. I begyndelsen af efteråret ramte **finanskrisen** EU-medlemsstaternes økonomier systemisk. Mange medlemsstatsers regeringer traf foranstaltninger for at støtte den finansielle stabilitet, genskabe tilliden til finansmarkederne og mindske risikoen for en alvorlig kreditstramning.
53. På det konkurrencepolitiske område – og **især inden for statsstøttekontrollen** – har det været Kommissionens rolle at støtte den finansielle stabilitet ved hurtigt at skabe retlig sikkerhed omkring medlemsstaternes foranstaltninger. Kommissionen har også bidraget til at opretholde lige konkurrencevilkår og sikre, at nationale foranstaltninger ikke blot sender problemerne videre til andre medlemsstater.
54. I den meddelelse, som Kommissionen udsendte i oktober om "statsstøttereglernes anvendelse på foranstaltninger truffet over for pengeinstitutter i forbindelse med den aktuelle globale finanskrise"⁶¹, klarlagde Kommissionen sin generelle holdning og fremlagde en vejledning om en række statsindgreb, især statsgarantier, som i begyndelsen havde været den mest udbredte form for reaktion på krisen.
55. Derefter begyndte medlemsstaterne at fokusere på rekapitalisering af bankerne. I december gav Kommissionen vejledning om vurderingen af sådanne foranstaltninger efter EU's statsstøtteregler i sin meddelelse, "Rekapitalisering af pengeinstitutter under den aktuelle finanskrise: Støttens begrænsning til det nødvendige minimum og sikkerhedsforanstaltninger mod uforholdsmæssige konkurrencefordrejninger"⁶².
56. De konsekvente metoder, der er fastsat i disse vejledende dokumenter, har givet mulighed for hurtig udformning og godkendelse af mange nationale ordninger og individuelle foranstaltninger for at imødegå krisen og samtidig undgå skadelig økonomisk uligevægt mellem bankerne og mellem medlemsstaterne.
57. Kommissionen godkendte støtte i følgende beslutninger efter EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c): Sachsen LB⁶³, IKB⁶⁴, West LB⁶⁵, Roskilde Bank⁶⁶, Hypo Real Estate⁶⁷ og Bradford og Bingley⁶⁸.
58. Som følge af forværringen af krisen besluttede Kommissionen i begyndelsen af oktober at godkende statsstøtte i henhold til artikel 87, stk. 3, litra b), der tillader støtte, som kan afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi. I 2008

⁵⁹ Se [MEMO/06/205](#) af 17.5.2006.

⁶⁰ Se [MEMO/07/316](#) af 30.7.2007.

⁶¹ EUT C 270 af 25.10.2008, s. 8.

⁶² EUT C 10 af 15.1.2009, s. 2.

⁶³ C 9/2008 Omstruktureringsstøtte til Sachsen LB, Tyskland.

⁶⁴ C 10/2008 Omstruktureringsstøtte til IKB, Tyskland.

⁶⁵ C 43/2008 Omstruktureringsstøtte til West LB, Tyskland.

⁶⁶ N 366/2008 Redningsstøtte til Roskilde Bank, Danmark.

⁶⁷ NN 44/2008 Redningsstøtte til Hypo Real Estate, Tyskland.

⁶⁸ NN 41/2008 Redningsstøtte til Bradford og Bingley, Det Forenede Kongerige.

godkendte Kommissionen følgende *støtteordninger* til fremme af den finansielle stabilitet: elleve *garantiordninger* (Danmark⁶⁹, Finland⁷⁰, Frankrig⁷¹, Irland⁷², Italien⁷³, Letland⁷⁴, Nederlandene⁷⁵, Portugal⁷⁶, Slovenien⁷⁷, Spanien⁷⁸ og Sverige⁷⁹), to *rekapitaliseringsordninger* (Frankrig⁸⁰ og Italien⁸¹), en *ordning for køb af aktiver* (Spanien⁸²) og fire *holistiske ordninger*, som omfattede to eller flere af ovennævnte elementer (Østrig⁸³, Tyskland⁸⁴, Grækenland⁸⁵, Det Forenede Kongerige⁸⁶).

59. Kommissionen godkendte også en række *individuelle sager* i 2008, herunder sager om rekapitalisering, garantier og likviditet: ING⁸⁷, KBC⁸⁸, Parex⁸⁹, SNS Reaal⁹⁰, Bayern LB⁹¹, Fortis⁹², Dexia⁹³, Nord LB⁹⁴, garanti til IKB⁹⁵, Carnegie Sweden⁹⁶, Aegon⁹⁷, Fortis Bank og Fortis Bank Luxembourg⁹⁸.
60. Kommissionen handlede hurtigt for at genskabe tilliden til markedet. Med vedtagelsen af disse beslutninger har den skabt klarhed og retlig sikkerhed for medlemsstaterne og påvist, at EU's statsstøttepolitik kan reagere på markedsudviklingen på en pragmatisk og ansvarlig måde.
61. Finanskrisen fik alvorlige virkninger for EU's **realøkonomi**. Bankerne mindskede gearingen og blev langt mere risikosky end i de foregående år. Virksomhedernes kreditmuligheder begyndte at blive vanskeligere. Den store udfordring for Kommissionen bestod i at undgå statsindgreb, der ville fordreje konkurrencevilkårene inden for det indre marked og modvirke det princip, at statsstøtte skal være målrettet. Kommissionen har dog erkendt, at der under visse

⁶⁹ NN 51/2008 *Garantiordning for bankerne i Danmark*.

⁷⁰ N 567/2008 *Finsk garantiordning*.

⁷¹ N 548/2008 *Finansielle støtteforanstaltninger for banksektoren i Frankrig (refinansiering), endnu ikke offentliggjort*.

⁷² NN 48/2008 *Garantiordning for bankerne i Irland*.

⁷³ N 520a/2008 *Garantiordning for italienske banker*.

⁷⁴ N 638/2008 *Garantiordning for bankerne*.

⁷⁵ N 524/2008 *Garantiordning for nederlandske pengeinstitutter*.

⁷⁶ NN 60/08 *Garantiordning for kreditinstitutter i Portugal*.

⁷⁷ N 531/2008 *Garantiordning for kreditinstitutter i Slovenien*.

⁷⁸ NN 54b/2008 *Spansk garantiordning for kreditinstitutter*.

⁷⁹ N 533/2008 *Støtteforanstaltninger for banksektoren i Sverige*.

⁸⁰ N 613/2008 *Finansielle støtteforanstaltninger for banksektoren i Frankrig (rekapitalisering)*.

⁸¹ N 648/2008 *Rekapitaliseringsordning*.

⁸² NN 54a/2008 *Fond for erhvervelse af finansielle aktiver i Spanien*.

⁸³ N 557/2008 *Støtteordning for finanssektoren i Østrig*.

⁸⁴ N 512/2008 *Støtteordning for pengeinstitutter i Tyskland*.

⁸⁵ N 560/2008 *Støtteordning for banksektoren i Grækenland*.

⁸⁶ N 507/2008 *Støtteordning for banksektoren i Det Forenede Kongerige*.

⁸⁷ N 528/2008 *Foranstaltning til fordel for ING (rekapitalisering), Nederlandene*.

⁸⁸ N 602/2008 *Rekapitalisering af KBC, Belgien*.

⁸⁹ NN 68/2008 *Støtteforanstaltninger for JSC Parex Banka, Letland*.

⁹⁰ N 611/2008 *SNS Reaal/Ny kapitaltilførsel fra de nederlandske myndigheder, Nederlandene*.

⁹¹ N 615/2008 *Garanti og rekapitalisering for Bayern LB, Tyskland*.

⁹² N 574/2008 *Foranstaltninger til fordel for Fortis, Belgien/Luxembourg/Nederlandene*.

⁹³ NN 45-49-50/2008 *Garanti for Dexias gældsforpligtelser, Belgien*.

⁹⁴ N 655/2008 *Garanti for Nord LB, Tyskland*.

⁹⁵ N 639/2008 *Garanti for IKB, Tyskland*.

⁹⁶ NN 64/2008 *Hasteforanstaltninger til redning af Carnegie Investment Bank, Sverige*.

⁹⁷ N 569/2008 *Foranstaltning til fordel for Aegon, Nederlandene*.

⁹⁸ NN 42-46-53A/2008 *Omstruktureringsstøtte til Fortis Bank og Fortis Bank Luxembourg*.

omstændigheder er behov for statsstøtte for at imødegå krisen, men statsstøtte må ikke anvendes til at udsætte eller undgå den nødvendige omstrukturering af virksomheder med strukturbestemte problemer. Med dette mål in mente traf Kommissionen en række foranstaltninger for at rette op på den realøkonomiske situation ud over de særlige foranstaltninger, der blev truffet i finans- og banksektoren.

62. Kommissionen vedtog således "midlertidige EF-rammebestemmelser for statsstøtte, der ydes for at lette adgangen til finansiering under den nuværende finansielle og økonomiske krise"⁹⁹. Rammebestemmelserne giver medlemsstaterne yderligere muligheder for at afbøde kreditstramningens realøkonomiske virkninger. For at opfylde disse målsætninger kan medlemsstaterne f.eks. på visse betingelser og indtil udgangen af 2010 yde:

- et støttebeløb på op til 500 000 EUR pr. virksomhed i de kommende to år for at overvinde deres aktuelle vanskeligheder
- statsgarantier for lån til nedsat præmie
- rentelettede lån, især til produktion af grønne produkter (som tidligt opfylder miljøbeskyttelsesstandarder eller går videre end disse)
- støtte i form af risikokapital på op til 2,5 mio. EUR pr. SMV om året (i stedet for de nuværende 1,5 mio. EUR) i tilfælde, hvor mindst 30 % (i stedet for de nuværende 50 %) af investeringsomkostningerne dækkes af private investorer.

Desuden mindskes bevisbyrden for markedssvigt på markedet for eksportkreditforsikring.

63. Kommissionen indtog en proaktiv holdning ved at sikre, at kriseforanstaltningerne blev godkendt meget hurtigt. De første foranstaltninger blev godkendt ved årets udgang (N 661/08, KfW-lån under det tyske "Konjunkturprogramm", og N 668/08 "Mindre, forenelig støtte", også i Tyskland).

2.3. Elektronisk kommunikation

64. Sektoren for elektronisk kommunikation i EU er fortsat inde i en hurtig teknologisk og kommerciel udvikling, og i 2008 blev investeringerne for sjette år i træk forøget inden for denne sektor. Overgangen fra de tidligere nationale monopoler til et konkurrencepræget marked fortsatte i 2008.
65. EU's rammebestemmelser for elektronisk kommunikation (rammebestemmelserne)¹⁰⁰, der tager sigte på at lette adgangen til eksisterende

⁹⁹ EUT C 16 af 22.1.2009, s. 1.

¹⁰⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF af 7. marts 2002 om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (rammedirektivet) ([EFT L 108 af 24.4.2002, s. 33](#)), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/19/EF af 7. marts 2002 om adgang til og samtrafik mellem elektroniske kommunikationsnet og tilhørende faciliteter (adgangsdirektivet) ([EFT L 108 af 24.4.2002, s. 7](#)), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/20/EF af 7. marts 2002 om tilladelser til elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (tilladelsesdirektivet) ([EFT L 108 af 24.4.2002, s. 21](#)), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/22/EF af 7. marts 2002 om forsyningspligt og

infrastruktur, fremme investeringerne i alternative netværksinfrastrukturer og sikre forbrugerne større valgmuligheder og lavere priser, er stadig retsgrundlaget for de fleste udbydere af elektroniske kommunikationstjenester. I 2008 **behandlede Kommissionen** 121 anmeldelser fra de nationale tilsynsmyndigheder og vedtog 83 breve med bemærkninger og 33 breve uden bemærkninger inden for den høringsordning, der er fastlagt i rammedirektivets artikel 7. I fem tilfælde udtrykte Kommissionen alvorlig tvivl om, hvorvidt de anmeldte foranstaltninger var forenelige med EU-retten, og indledte fase II-undersøgelser i henhold til rammedirektivets artikel 7, stk. 4.

66. I henhold til rammebestemmelserne og de underliggende konkurrenceretlige principper kan der afgrænses subnationale geografiske markeder, hvor der klart opstår andre konkurrencevilkår, hvilket gør det muligt at sætte ind der, hvor der stadig er behov for forhåndsregulering. Denne fremgangsmåde er blevet anvendt af flere nationale tilsynsmyndigheder i deres bestræbelser på at deregulere og vurdere markederne for elektronisk kommunikation. På baggrund af den voksende konkurrence, navnlig på detailmarkederne, begynder Kommissionens henstilling fra 2007¹⁰¹ om de relevante markeder, som er underlagt forhåndsregulering, nu at give resultat. I 2008 konkluderede de fleste tilsynsmyndigheder, at der selv under hensyn til nationale karakteristika var behov for deregulering af alle eller nogle af de markeder, der ikke længere var nævnt i henstillingen.
67. Kommissionen fortsatte i 2008 sit arbejde med **revisionen af rammebestemmelserne**. Den 24. september afgav Europa-Parlamentet udtalelser om Kommissionens forslag under sin førstebehandling, og den 27. november nåede Rådet for Den Europæiske Union frem til en politisk aftale om reformpakken vedrørende EU's rammebestemmelser for elektronisk kommunikation.
68. I betragtning af at **termineringstaksterne** i EU er høje og ikke er ensartet reguleret på EU-plan, har Kommissionen fremsat forslag til en **henstilling**, der skal vedtages i 2009, og som skal bringe termineringstaksterne ned til et effektivt niveau og dermed sikre en ensartet tilgang til regulering af disse takster. Desuden arbejder Kommissionen på en **henstilling om hensigtsmæssige reguleringsmetoder og korrigerende foranstaltninger**, som skal anvendes i forbindelse med adgang til næstegenerationsnet. Kommissionen har også forenklet sin **henstilling om anmeldelser, tidsfrister og høringer**, jf. rammedirektivets artikel 7¹⁰², for at afbureaukratisere og effektivisere samarbejdet mellem de nationale tilsynsmyndigheder og Kommissionen.
69. Med hensyn til **statsstøtte** inden for sektoren for elektronisk kommunikation søger Kommissionen at fremme statsstøtteforanstaltninger, der tager sigte på at give de

brugerrettigheder i forbindelse med elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (forsyningspligtdirektivet) ([EFT L 108 af 24.4.2002, s. 51](#)), Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/58/EF af 12. juli 2002 om behandling af personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i den elektroniske kommunikationssektor (Direktiv om databeskyttelse inden for elektronisk kommunikation) ([EFT L 201 af 31.7.2002, s. 37](#)).

¹⁰¹ Kommissionens henstilling af 17. december 2007 om relevante produkt- og tjenestemarkeder inden for den elektroniske kommunikationssektor ([EUT L 344 af 28.12.2007, s. 65](#)).

¹⁰² Kommissionens henstilling af 15. oktober 2008 om anmeldelser, tidsfrister og høringer i henhold til artikel 7 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2002/21/EF om fælles rammebestemmelser for elektroniske kommunikationsnet og -tjenester ([EUT L 301 af 12.11.2008, s. 23](#)).

europæiske borgere en rimelig bredbåndsdækning til overkommelige priser. I 2008 påviste Kommissionen to hovedtendenser i statsinterventionerne på bredbåndsmarkedet. Mens nogle medlemsstater fortrinsvis fokuserer på støtte til overkommelige basale bredbåndstjenester, typisk i landdistrikter, hvor de ikke findes, med henblik på at levere bredbåndstjenester til alle borgere og virksomheder, har Kommissionen noteret, at der er ved at ske en ændring i statsinterventionerne i nogle medlemsstater, så de støtter højhastighedsbredbånd, de såkaldte "næstegenerationsnet"¹⁰³. Kommissionens beslutninger om statsstøtte til bredbånd i 2008 faldt ind under førstnævnte kategori.

70. Kommissionen er også ved at udarbejde retningslinjer for anvendelse af EU's statsstøtteregler på offentlig finansiering af bredbåndsnæ, herunder etablering af de såkaldte næstegenerationsnet.

2.4. Informationsteknologi

71. Sektoren for informations- og kommunikationsteknologi (IKT) er kendetegnet ved digital konvergens og den voksende betydning af interoperabilitet og standardisering. Markedet udvikler sig hen imod mere konvergente tjenester samt vertikal og horisontal integration, hvor virksomhederne søger at kontrollere både digitale og fysiske net og sigter mod at fastsætte og kontrollere standardplatforme.
72. Med hensyn til **håndhævelsen af konkurrencereglerne** i IKT-sektoren lancerede *Microsoft* frivilligt sine "interoperabilitetsprincipper" og offentliggjorde en lang række oplysninger om interoperabilitet på sit websted den 21. februar som opfølgning af Kommissionens procedure og nedsættelsen af virksomhedens licensafgifter for interoperabilitetsoplysninger i 2007.
73. I *Intel*-sagen udstedte Kommissionen den 17. juni en supplerende klagepunktsmeddelelse, hvor den understregede den foreløbige holdning, den havde givet udtryk for i en klagepunktsmeddelelse i juli 2007, nemlig at *Intel* havde overtrådt EF-traktatens regler om misbrug af dominerende stilling (artikel 82) med det formål at udelukke sin største konkurrent, *AMD*, fra markedet for x86-processorer.
74. Inden for **fusionskontrollen** vedtog Kommissionen to beslutninger vedrørende satellitnavigation. Den 14. maj godkendte Kommissionen¹⁰⁴, at *TomTom*, der producerer bærbart navigationsudstyr (PND) og navigationssoftware, overtog *Tele Atlas*, som er en af de to udbydere af navigerbare digitale kortdatabaser med EØS-dækning. Den 26. juni godkendte den, at *Nokia*, der fremstiller mobile håndsæt, overtog¹⁰⁵ *NAVTEQ*, som er *Tele Atlas*' eneste troværdige konkurrent. Der var i begge tilfælde tale om vertikale transaktioner, som krævede en indgående analyse på grundlag af de nyligt vedtagne retningslinjer for ikke-horisontale fusioner.

¹⁰³ Næstegenerationsnet er en bred betegnelse for de nye, typisk fiberbaserede, bredbåndsnæ, der vil give de endelige brugere hurtigere og mere symmetriske bredbåndsforbindelser end de nuværende (f. eks. ADSL).

¹⁰⁴ Sag [COMP/M.4854](#) *TomTom/Tele Atlas*.

¹⁰⁵ Sag [COMP/M.4942](#) *Nokia/NAVTEQ*.

2.5. Medier

75. Den 17. september blev der holdt en **rundbordskonference om mulighederne og hindringerne for online detailsalg inden for det indre marked**, hvor der blev ført drøftelser på højt niveau med repræsentanter for forbruger- og erhvervsorganisationer om de forretningsmuligheder, som internettet har skabt, og de eksisterende hindringer for øget online detailsalg af musik og varer i Europa. Der indkom over 30 bidrag som reaktion på et oplæg, som Generaldirektoratet for Konkurrence havde offentliggjort for gruppen, og den 16. december blev der holdt et opfølgingsmøde, hvor man specielt behandlede online-distribution af musik.
76. Med hensyn til forvaltningen af musikrettigheder vedtog Kommissionen den 16. juli en vigtig beslutning over for 24 forvaltningsselskaber¹⁰⁶, som i EØS forvalter musikrettigheder på autorernes vegne (dvs. både komponister og tekstforfattere). *CISAC-beslutningen* forbyder medlems- og eksklusivitetsklausuler i forvaltningsselskabernes gensidige repræsentationsaftaler for alle former for udnyttelse og deres samordnede praksis vedrørende den territoriale afgrænsning af repræsentationsaftalerne for udnyttelsen af disse rettigheder via internet-, kabel- og satellittransmission.
77. De forbudte begrænsninger beskyttede forvaltningsselskabernes eksklusive stilling på deres respektive områder i forbindelse med såvel forvaltning af rettigheder og licensering af repertoarer til brugerne. Medlemsklausulen forhindrede rettighedshaverne i at udpege det forvaltningsselskab, de ønskede. Eksklusivitetsklausulen og den samordnede praksis forhindrede, at der opstod konkurrence mellem selskaberne om udstedelse af licenser på rettighederne og multiterritorialicenser.
78. Kommissionen fortsatte i 2008 sin **overvågning af overgangen fra analogt til digitalt jordbaseret tv** i EU's medlemsstater. I forbindelse med den igangværende overtrædelsesprocedure mod Italien i henhold til EF-traktatens artikel 226 som følge af en klage fra den italienske forbrugersammenslutning Altroconsumo¹⁰⁷ undersøgte Kommissionens tjenestegrene de nye ændringer i de italienske tv-regler¹⁰⁸ og udvekslede synspunkter med de italienske myndigheder om den nye lovgivnings anvendelsesområde og kriterierne for digitalisering af jordbaserede tv-net. Ændringerne skulle medføre, at der blev flere frekvenser til rådighed for nye virksomheder på markedet og for mindre, eksisterende radio- og tv-virksomheder.
79. Kommissionen godkendte også fortsat **statsstøtte til public service radio- og tv-selskaber**, når public service opgaven og støtten fastlægges i fuld åbenhed, og når statsstøtten ikke overstiger det, der er nødvendigt for at udføre public service

¹⁰⁶ Sag [COMP/38.698](#) *CISAC-aftalen*.

¹⁰⁷ Se pressemeddelelse [IP/07/1114](#) af 18.8.2007 og det dokument, som Altroconsumo forelagde Kommissionen i oktober 2008, og som findes på <http://www.altroconsumo.it/mercato-e-concorrenza/altroconsumo-esposto-alla-commissione-europea-sul-passaggio-al-digitale-si-parte-il-15-ottobre-ma-la-concorrenza-e-all-italiana-s222543.htm>

¹⁰⁸ Artikel 8h i lov nr. 101/08 (Legge 06/06/2008, n. 101 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 8 aprile 2008, n. 59, recante disposizioni urgenti per l'attuazione di obblighi comunitari e l'esecuzione di sentenze della Corte di giustizia delle Comunità europæe), offentliggjort i den italienske stats tidende (Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana – Serie Generale, nr. 132) 7. juni 2008.

opgaven. I 2008 vedtog Kommissionen to beslutninger vedrørende finansiering af public service radio- og tv-selskaber i henhold til EF-traktatens artikel 86, stk. 2, sammenholdt med radio- og tv-meddelelsen. Den første vedrørte den generelle finansieringsordning for det belgiske (flamske) public service radio- og tv-selskab, VRT¹⁰⁹. Den anden beslutning vedrørte finansieringsordningen for de irske public service radio- og tv-selskaber RTÉ og TG4¹¹⁰. Kommissionen godkendte også hastestøtte for at afhjælpe to offentlige selskabers stramme finansielle situation, nemlig France Télévisions¹¹¹, i henhold til EF-traktatens artikel 86, stk. 2, og TV2 Danmark¹¹², i henhold til EF-traktatens artikel 87, stk. 3, litra c), og rammebestemmelserne for statsstøtte til **redning og omstrukturering**.

80. Efter en offentlig høring, der blev gennemført fra januar til marts fremlagde Kommissionen i november et nyt **udkast til radio- og tv-meddelelsen**¹¹³, som også skulle sendes i offentlig høring, med det formål at skabe større klarhed for alle markedsdeltagere og at fastlægge regler, der er tilpasset de nye teknologiske forhold.
81. I oktober indledte Kommissionen en **offentlig høring** om sine planer om at udvide **biografmeddelelsens** kriterier for vurdering af statsstøtte¹¹⁴. Efter de gældende kriterier kan statsstøtte til filmproduktion fritages på visse betingelser, især hvis støtten vedrører kulturelle film, og bestemte krav med hensyn til territoriale forpligtelser og støtteintensitet er overholdt.
82. I 2008 godkendte Kommissionen en række filmstøtteordninger, som f.eks. den ungarske filmstøtteordning¹¹⁵, de italienske skattelettelser i forbindelse med filmproduktion¹¹⁶, den finske filmstøtteordning¹¹⁷ og den tyske filmstøtteordning¹¹⁸.
83. Endelig godkendte Kommissionen **to store overtagelser** på medieområdet i 2008. Den 14. februar godkendte Kommissionen på visse betingelser den canadiske virksomhed *Thomson Corporation's* overtagelse af *Reuters Group* med hovedsæde i Det Forenede Kongerige. Den 11. marts anvendte Kommissionen for første gang de ikke-horisontale retningslinjer og godkendte *Google's* planlagte overtagelse af online-reklameselskabet *DoubleClick*¹¹⁹.

2.6. Transport

84. 2008 viste sig at blive et problematisk år for transportsektoren, som først blev ramt af de konstant stigende brændstofpriser i første halvår og derpå af den økonomiske krise i andet halvår. Afmatningen i økonomien har i høj grad påvirket såvel godstransporten som passagerbefordringen inden for alle transportformer. På

¹⁰⁹ Sag [E 8/2006](#) Statsstøtte til det flamske public service radio- og tv-selskab VRT.

¹¹⁰ Sag [E 4/2005](#) Statsstøtte til RTE og TNAG (TG4).

¹¹¹ Sag [N 279/2008](#) Kapitaltilførsel til France Télévisions (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹¹² Sag [N 287/2008](#) Redningsstøtte til TV2/Danmark A/S (EUT C 9 af 14.1.2009, s. 3).

¹¹³ Se IP/08/1626 af 4.11.2008.

¹¹⁴ Se IP/08/1580 af 24.10.2008.

¹¹⁵ Sag [N 202/2008](#) Ungarsk filmstøtteordning (EUT C 237 af 28.10.2008, s. 1).

¹¹⁶ Sag [N 595/2008](#) Skattelettelser i forbindelse med filmproduktion (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹¹⁷ Sag [NN 70/2006](#) Biografstøtteordning i Finland (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹¹⁸ Sag [N 477/2008](#) Tysk filmstøtteordning (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹¹⁹ Sag [COMP/M.4731](#).

baggrund af den generelle økonomiske krise er der sket en yderligere konsolidering i transportsektoren, som sandsynligvis vil fortsætte i 2009.

85. Inden for **landevejstransporten** anvender Kommissionen fortsat de gældende statstøtteregler på public service kontrakter og public service forpligtelser, fordi den reviderede forordning om offentlige ydelser inden for landtransport¹²⁰ ikke er trådt i kraft. Efter *Altmark*-dommen¹²¹ har Kommissionen modtaget og behandlet et stort antal klager og en række anmeldelser af støtte til lokale og regionale busruter, som hovedsagelig vedrørte kontrakter, der er blevet tildelt, uden at der på forhånd har været afholdt et offentligt udbud. Kommissionen vedtog en endelig positiv beslutning om en public service kontrakt om offentlig busbefordring i Lienz-distriktet i Østrig¹²². Den indledte også en formel undersøgelsesprocedure om foranstaltninger til fordel for den franske virksomhed *Sernam*, der er datterselskab af de franske statsbaner (SNCF) og varetager landevejstransporten, på grund af tvivl om, hvorvidt betingelserne i Kommissionens beslutning af 20. oktober 2004 var opfyldt.
86. Inden for **jernbanetransport og kombineret transport** blev godstransporten med jernbane fuldt liberaliseret i EU den 1. januar 2007, mens den internationale passagerbefordring med jernbane vil blive åbnet for konkurrence fra 1. januar 2010. **Retningslinjerne for statsstøtte til jernbaneselskaber**¹²³ trådte i kraft i juli. Disse retningslinjer fastlagde i detaljer Kommissionens holdning til statsstøtte til jernbaneselskaber som defineret i direktiv 91/440/EØF¹²⁴ og til virksomheder, som varetager bymæssig, lokal eller regional passagerbefordring, med henblik på at forbedre gennemsigtigheden i den offentlige finansiering og den retlige sikkerhed. I 2008 vedtog Kommissionen flere **beslutninger** for at fremme jernbanetransport og kombineret transport¹²⁵. I 2008 vedtog Kommissionen også en række beslutninger på **fusionsområdet**. Den 19. marts godkendte Kommissionen, at det tyske statsejede jernbaneselskab *Deutsche Bahn* overtog det spanske logistikselskab *Transfesa*¹²⁶. Den 25. november godkendte Kommissionen¹²⁷ det østrigske selskab RCA's overtagelse af det ungarske selskab *MÁV Cargo* på visse betingelser.
87. Den 1. juli vedtog Kommissionen **retningslinjerne for anvendelsen af EF-traktatens artikel 81 på søtransport**¹²⁸ med henblik på ophævelse af forordning 4056/86 om linjekonferencer fra den 18. oktober og udvidelse af forordning 1/2003 til at omfatte *cabotage*sejls og international trampfart. Retningslinjerne opstiller de

¹²⁰ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og nr. 1107/70 ([EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1](#)).

¹²¹ Sag [C-280/00](#) *Altmark Trans GmbH and Regierungspräsidium Magdeburg mod Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* ("Altmark") Sml. 2003 I, s. 7747.

¹²² Sag [C 16/2007](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹²³ [EUT C 184 af 22.7.2008, s. 13](#).

¹²⁴ Rådets direktiv 91/440/EØF af 29. juli 1991 om udvikling af Fællesskabets jernbaner ([EFT L 237 af 24.8.1991, s. 25](#)).

¹²⁵ Sag [N 685/2007](#) (EUT C 140 af 6.6.2008, s. 1); N 495/2007 (EUT C 152 af 18.06.2008, s.21); N 11/2008 og N 34/2008 (EFT C 38 af 17.02.2009, s.3); N 159/2008 (EFT C 202 af 08.08.2008, s.2); N 195/2008 (EUT C 329 af 24.12.2008, s. 3); og N 352/2008 (EUT C 7 af 13.01.2008, s.1).

¹²⁶ Sag COMP/M.4786 *Deutsche Bahn/Transfesa*.

¹²⁷ Sag COMP/M.5096 *RCA/MÁV Cargo*.

¹²⁸ [EUT C 245 af 26.9.2008, s. 2](#). Se også pressemeddelelse [IP/08/1063](#) af 1.7.2008.

principper, som Kommissionen vil følge ved afgrænsning af markeder og vurdering af informationsudvekslingsordninger inden for linjefart og samarbejdsaftaler om *cabotage*sejlad, linje- og/eller trampfart.

88. Den 21. oktober offentliggjorde Kommissionen et **udkast til gruppefritagelsesforordning** om anvendelse af EF-traktatens artikel 81, stk. 3, på visse kategorier af aftaler, vedtagelser og samordnet praksis mellem linjerederier ("konsortier")¹²⁹, idet gruppefritagelsesforordningen udløber i 2010. Så snart gruppefritagelsesforordningen er vedtaget, vil reformen af konkurrencereglerne for søtransport - der blev indledt i 2003 - være fuldt afsluttet.
89. Den 12. december udstedte Kommissionen **retningslinjer for statsstøtteforanstaltninger**, der supplerer fællesskabsfinansiering af **iværksættelse af motorveje til søs**¹³⁰, for at foretage en tilpasning af den maksimale støtteintensitet og varighed, der er fastsat i EU-retningslinjerne for statsstøtte til søtransportsektoren¹³¹, og indføje de mere favorable betingelser, der er tilladt i forbindelse med projekter, som er omfattet af andet Marco Polo-program for EF-tilskud til forbedring af godstransportsystemets miljøpræstationer (Marco Polo II-programmet)"¹³² og af Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 1692/96/EF af 23. juli 1996 om Fællesskabets retningslinjer for udvikling af det transeuropæiske transportnet (TEN-T)¹³³.
90. Inden for **tjenester af almindelig økonomisk interesse** konstaterede Kommissionen på grundlag af en indgående undersøgelse, at den franske stats kompensation til *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (SNCM) for dets public service forpligtelser i perioden 1991-2001 var forenelig med fællesmarkedet¹³⁴. Derimod besluttede Kommissionen at indlede en formel undersøgelsesprocedure af et kompensationssystem for *CalMac* og *Northlink* for deres public service forpligtelser i forbindelse med færgedriften på ruter mellem de skotske øer¹³⁵.
91. Inden for **luftfarten** trådte **luftfartsforordningen**¹³⁶ i kraft den 1. november, og den danner nu retsgrundlag for lufttrafikken i EU. Den indeholder regler for udstedelse af licenser til luftfartsselskaber og tilsyn dermed, markedsadgang, registrering og leasing af fly, public service forpligtelser, trafikfordeling mellem lufthavnene samt prisfastsættelsen. Endvidere fortsatte Kommissionen sit arbejde med en ny forordning om forenkling og modernisering af reglerne om edb-reservationssystemer¹³⁷.

¹²⁹ [EUT C 266 af 21.10.2008, s. 2](#). Se også pressemeddelelse [IP/08/1566](#) af 22.10.2008.

¹³⁰ Meddelelse fra Kommissionen om retningslinjer for statsstøtte, der supplerer fællesskabsfinansiering til iværksættelse af motorveje til søs ([EUT C 317 af 12.12.2008, s. 10](#)).

¹³¹ [EUT C 13 af 17.1.2004, s. 3](#).

¹³² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1692/2006 af 24. oktober 2006 ([EUT L 328 af 24.11.2006, s. 1](#)).

¹³³ [EFT C 228 af 09.09.1996, s. 1](#).

¹³⁴ Sag [C 58/2002](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹³⁵ Sag C16/2008 (EUT C 126 af 23.5.2008, s.16)

¹³⁶ Forordning (EF) nr. 1008/2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet, som erstatter forordning 2407/92, 2408/92 og 2409/92 (den såkaldte "tredje pakke") ([EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3](#)).

¹³⁷ Den foreslåede forordning vil erstatte forordning (EF) nr. 2299/89 (EFT L 220 af 29.7.1989, s. 1).

92. I 2008 måtte Kommissionen tage stilling til en række **rednings- og omstruktureringsforanstaltninger**, da luftfartsselskaberne først blev ramt af de høje råoliepriser og derpå den faldende efterspørgsel som følge af den finansielle og økonomiske krise. I sagen om *Olympic Airways/Olympic Airlines* mente Kommissionen ikke, at der var tale om statsstøtte i forbindelse med en privatiseringsplan, som de græske myndigheder havde fremlagt, og som indebar et samlet salg af nogle af de to selskabers aktiver, forudsat at de græske myndigheders tilsagn blev opfyldt¹³⁸. I en anden, men tilsvarende beslutning¹³⁹ fastslog Kommissionen, at Grækenland siden Kommissionens sidste beslutning i 2005 havde ydet yderligere statsstøtte til det nationale luftfartsselskab, og den krævede derfor denne støtte tilbagebetalt. I juni indledte Kommissionen en formel undersøgelsesprocedure med hensyn til den italienske stats lån på 300 mio. EUR til *Alitalia*¹⁴⁰. I november vedtog Kommissionen en endelig negativ beslutning med krav om tilbagebetaling af den uforenelige støtte¹⁴¹. Samtidig godkendte Kommissionen likvidationsplanen for *Alitalia*¹⁴².
93. Med hensyn til **lufthavnsinfrastruktur** indstillede Kommissionen sin formelle undersøgelsesprocedure vedrørende statsstøtte til *DHL Group* og *Leipzig-Halle-lufthavn*¹⁴³. Kommissionen fastslog, at kapitaltilførslerne til *Leipzig lufthavn* var forenelige med traktaten. Derimod blev de garantier, *DHL* havde fået, og den administrative erklæring, der var sendt til *DHL*, betragtet som uforenelige med traktaten. Kommissionen krævede den uforenelige støtte i forbindelse med garantierne tilbagebetalt og forbød udstedelsen af den administrative erklæring. Retten i Første Instans annullerede den beslutning, hvorved Kommissionen i 2004 pålagde Belgien at tilbagesøge uforenelig støtte til *Ryanair* i forbindelse med selskabets etablering i Charleroi lufthavn¹⁴⁴. Retten fastslog, at Kommissionen burde have foretaget en samlet undersøgelse af de foranstaltninger, der var truffet af regionen Vallonien og lufthavnen Charleroi Bruxelles Sud, og have anvendt det private investorprincip på Valloniens foranstaltninger, da der var nære økonomiske forbindelser mellem disse to myndigheder.
94. På **fusionsområdet** godkendte Kommissionen den 6. august den planlagte fusion, hvorved *Delta Air Lines, Inc.* ("Delta") skulle overtage *Northwest Airline Corporation* ("NWA")¹⁴⁵ - begge USA - i henhold til fusionsforordningen. Den 17. december godkendte Kommissionen på grundlag af en indgående undersøgelse fusionen mellem *KLM* og *Martinair*¹⁴⁶.
95. Inden for rammerne af **luftfartsaftalen mellem EU og USA om et åbent luftfartsområde**, der blev indgået i april 2007, og som indeholder bestemmelser om styrkelse af konkurrencesamarbejdet mellem Kommissionen og det amerikanske

¹³⁸ Sag [N 321/2008](#), [N 322/2008](#) og [N 323/2008](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹³⁹ Sag [C 61/2007](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹⁴⁰ Sag [NN 31/2008](#) (EUT C 184 af 22.7.2008, s. 34).

¹⁴¹ Sag [C 26/2008](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹⁴² Sag [N 510/2008](#) (EUT C 46 af 25.2.2009, s. 6).

¹⁴³ Sag [C 48/2006](#) (EUT L 346, 23.12.2008, s. 1).

¹⁴⁴ Sag [T-196/04](#) *Ryanair's påstand om annullation af Kommissionens beslutning 2004/393/EF af 12. februar 2004 om de fordele, som regionen Vallonien og lufthavnen Charleroi Bruxelles Sud har indrømmet luftfartsselskabet Ryanair ved selskabets etablering i Charleroi*.

¹⁴⁵ Sag COMP/M.5181.

¹⁴⁶ Sag COMP/M.5141.

transportministerium (DoT), iværksatte Kommissionen og DoT i marts **et fælles forskningsprojekt om luftfartsalliancer**¹⁴⁷. Formålet med dette projekt er at opnå et bedre kendskab til transatlantiske flyruter, alliancers virkninger for konkurrencen inden for luftfarten og eventuelle ændringer i alliancernes rolle som følge af aftalen om et åbent luftfartsområde.

2.7. Medicinalindustrien

96. Kommissionens vigtigste tiltag i 2008 i forbindelse med anvendelsen af EU's **kartel- og monopolregler** i medicinalindustrien var den **sektorundersøgelse**¹⁴⁸, den iværksatte den 15. januar. Samme dag foretog Kommissionen uanmeldte kontrolbesøg hos en række originalproducenter og generiske producenter i EU. Det var første gang, Kommissionen indledte en sektorundersøgelse med kontrolundersøgelser.
97. Sektorundersøgelsen blev indledt på baggrund af oplysninger om, at konkurrencen på markedet for medicinalvarer i EU ikke fungerede tilfredsstillende. De tegn på, at dette var tilfældet, var en tilbagegang i innovationen, målt ved det faldende antal nye medicinalvarer, der kom på markedet hvert år, og tilfælde af, at generiske lægemidler var kommet på markedet med forsinkelse. Undersøgelsen tog sigte på at fastslå, om denne forsinkelse og tilbagegangen i innovationen kunne skyldes en bestemt praksis hos medicinalvirksomhederne. Undersøgelsen fokuserede især på de metoder, originalproducenterne kan anvende til at udelukke eller forsinke ikke blot konkurrence fra generiske producenter, men også udvikling af konkurrerende originalprodukter. Den opsummerede også manglerne i de regler, der gælder for medicinalindustrien, som anført af de adspurgte virksomheder og de offentlige myndigheder.
98. Ved undersøgelsen konsulterede Kommissionen alle interesserede parter, såsom originalproducenter og generiske producenter, erhvers- og forbrugerorganisationer, patientforeninger, forsikringsselskaber, lægeforeninger, apoteker og hospitaler, sundhedsmyndigheder, Den Europæiske Patentmyndighed (EPO), parallelforhandlere og de nationale konkurrencemyndigheder. Kommissionen indsamlede oplysningerne ved henvendelse til over 100 medicinalvirksomheder, der opererer i EU, og til en række andre berørte parter. Oplysningerne omfatter et udsnit på 219 kemiske molekyler vedrørende receptpligtige humanmedicinske lægemidler, som blev solgt i EU i perioden 2000 til 2007.
99. Den 28. november offentliggjorde Kommissionen sin foreløbige rapport om sektorundersøgelsen i medicinalindustrien¹⁴⁹. Rapporten bekræftede, at der rent faktisk er tale om en forsinket markedsadgang for generiske produkter og en tilbagegang i innovationen, og den behandlede nogle af de mulige årsager dertil, især i forbindelse med virksomhedernes adfærd. Den foreløbige rapport understreger

¹⁴⁷ Se pressemeddelelse [IP/08/459](#), 18.3.2008.

¹⁴⁸ [Case COMP/39.514](#) Kommissionens beslutning af 15. januar 2008 om iværksættelse af en undersøgelse inden for medicinalindustrien i henhold til artikel 17 i Rådets forordning (EF) nr. 1/2003. Yderligere oplysninger findes på følgende websted:

¹⁴⁹ <http://ec.europa.eu/competition/sectors/pharmaceuticals/inquiry/index.html>
[Sektorundersøgelse i medicinalindustrien, Foreløbig rapport, Arbejdsdokument fra GD Konkurrence r, 28.11.2008.](#)

patentrettighedernes væsentlige rolle for medicinalindustrien. Den påviser ingen konkrete tilfælde af overtrædelser og giver heller ingen retningslinjer for, hvorvidt den undersøgte praksis kan anses for forenelig med EF-traktatens konkurrenceregler.

100. Resultaterne af sektorundersøgelsen tyder på, at originalproducenterne udformer og gennemfører en række forskellige strategier (en såkaldt "værktøjskasse") for at sikre kontinuerlige indtægter af deres medicinalprodukter. Når disse strategier gennemføres med held, kan det forsinke eller udelukke markedsadgang, men rapporten understreger, at virksomhedernes adfærd måske ikke er den eneste årsag til, at de generiske producenters markedsadgang forsinkes.
101. De berørte parter fremsatte også bemærkninger til de regler, der gælder for medicinalindustrien, og understregede de vanskeligheder og mangler, de mente gjorde sig gældende i forbindelse med markedsadgang og konkurrence. Generiske producenter og originalproducenter er enige om, at der er behov for ét fællesskabspatent og én, specialiseret patentdomstol i Europa. Sektorundersøgelsens indledende resultater understøtter også disse synspunkter. De berørte parter fremhævede endvidere, hvad de opfatter som flaskehalse ved procedurerne for godkendelse, prissætning og refusion, hvilket kan bidrage til forsinkelserne i markedsføringen af produkterne.

2.8. Fødevarerindustrien

102. Som følge af de kraftigt stigende fødevarerpriser i slutningen af 2007 og første halvår 2008 udsendte Kommissionen i maj **meddelelsen om "Udfordringerne i forbindelse med de stigende fødevarerpriser - Retningslinjer for en EU-indsats"**¹⁵⁰, hvori det var fastsat, at der skulle oprettes en arbejdsgruppe, som skulle undersøge, hvor godt fødevarerekæden fungerer, herunder detail- og distributionssektorerens koncentration og markedssegmentering i EU. Den blev i december fulgt op af en anden **meddelelse om "Fødevarerpriser i Europa"**¹⁵¹, som indeholdt en plan for at få fødevarerekæden til at fungere bedre.
103. På det konkurrencepolitiske område indeholder meddelelsen en opfordring til, at Europa-Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder sikrer en stringent og ensartet håndhævelse af konkurrencereglerne på fødevarerforsyningsmarkederne, samtidig med at den understreger kartel-, monopol- og fusionsreglernes betydning.
104. I 2008 fortsatte Kommissionen sin arbejde med at sikre, at *Coca-Cola* overholdt sine tidligere tilsagn, og pålagde et kartel af *bananforhandlere* en bøde i henhold til EF-traktatens artikel 81. På nationalt plan førte konkurrencemyndighederne nøje tilsyn

¹⁵⁰ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - Udfordringerne i forbindelse med de stigende fødevarerpriser - Retningslinjer for en EU-indsats ([KOM\(2008\) 321 endelig af 20.5.2008](#)). Meddelelsen analyserer strukturelle og konjunkturbestemte faktorer og foreslår, at der sættes ind på tre fronter med bl.a.: kortfristede foranstaltninger som led i et sundhedstjek af den fælles landbrugspolitik og tilsynet med detailsektoren, initiativer til at forbedre landbrugsproduktionen og garantere fødevarerikkerheden, herunder fremme af nye bæredygtige generationer af biobrændstoffer, og endelig initiativer til at bidrage til den globale indsats for at afbøde de virkninger, som prisstigningerne har på de fattigste befolkningsgrupper.

¹⁵¹ Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget - Fødevarerpriser i Europa ([KOM\(2008\) 821 endelig af 9.12.2008](#)).

med fødevarerrelaterede sektorer og indledte en række undersøgelser. En ensartet og samordnet tilgang er af væsentlig betydning, da detailmarkederne ofte afgrænses som nationale. I denne forbindelse holdt Generaldirektoratet for Konkurrence to møder med ECN's fødevaregruppe i juli og november for at drøfte spørgsmål vedrørende detailmarkederne for fødevarer og udveksle oplysninger om god praksis på dette område.

105. Konsolideringen af fødevaresektoren afspejles i flere fusionssager, der blev anmeldt til Kommissionen i 2008. Nogle af disse fusioner blev undersøgt indgående eller kun godkendt i første fase på grund af betydelige frasalge. I *Friesland/Campina*-sagen¹⁵² gennemførte Kommissionen en indgående undersøgelse af den planlagte fusion mellem to nederlandske mejeriandelsselskaber, som opererer på en række markeder for mejeriprodukter. Fusionen blev godkendt, efter at parterne havde afgivet tilsagn, og der var sikret adgang til råmælk i nederlandene. I *ABF/GBI*-sagen¹⁵³ foretog Kommissionen en indgående undersøgelse af en fusion, hvorved Associated British Foods (ABF) skulle overtage dele af GBI, og godkendte transaktionen på visse betingelser. Endelig undersøgte Kommissionen den planlagte fusion inden for detailsalg af fødevarer, hvorved den tyske virksomhed *REWE Group*¹⁵⁴ skulle overtage den østrigske virksomhed *ADEG*, og godkendte transaktionen på visse betingelser.

2.9. Posttjenester

106. En vigtig ny fase inden for posttjenester blev markeret med Parlamentets og Rådets vedtagelse af det **tredje postdirektiv** i februar¹⁵⁵. Efter dette direktiv skal de fleste medlemsstater have åbnet markedet fuldstændigt for konkurrence senest den 31. december 2010, mens nogle medlemsstater får endnu en periode på to år dertil. Direktivet indeholder bestemmelser om afskaffelse af eneretsområdet i alle medlemsstater, fastsættelse af postbefordringspligtens omfang og normer og opgradering af de nationale tilsynsmyndigheders rolle, så de kan tillade en række foranstaltninger, som medlemsstaterne kan træffe, hvis det er nødvendigt for at beskytte og finansiere befordringspligten. Statsstøttens rolle og Kommissionens kontrol med den vil derfor få større betydning.
107. Hvad angår **anvendelsen af statsstøttere reglerne på postsektoren** i 2008, vedtog Kommissionen flere beslutninger med det formål at sikre, at postoperatører, der skal udføre tjenester af almindelig økonomisk interesse, og deres datterselskaber ikke får uberettigede fordele. Kommissionen fortsatte sin undersøgelse af den påståede overkompensation til *Deutsche Post AG*¹⁵⁶ for udførelsen af dens befordringspligt og udstedte i oktober et oplysningspåbud mod Tyskland, som havde nægtet at give de ønskede oplysninger. Endelig undersøgte Kommissionen også, om postoperatørerne modtog andre former for statsstøtte. I denne forbindelse indstillede den

¹⁵² [Case COMP/M.5046 Friesland Foods/Campina](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹⁵³ [Case COMP/M.4980 ABF/GBI BUSINESS](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹⁵⁴ [Case COMP/M.5047 REWE/ADEG](#) (endnu ikke offentliggjort i EUT).

¹⁵⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/06/EF af 20. februar 2008 om ændring af direktiv 97/67/EF med henblik på fuld realisering af det indre marked for posttjenester i Fællesskabet ([EUT L 52 af 27.2.2008, s. 3](#)).

¹⁵⁶ Sag [C 36/2007 Klage over Tysklands ulovlige statsstøtte til Deutsche Post](#) (EUT C 245 af 19.10.2007, s. 21).

undersøgelserne af støtte til *Leipzig lufthavn og DHL*¹⁵⁷. Kommissionen godkendte ganske vist støtten til Leipzig lufthavn til anlæg af den sydlige start- og landingsbane, men forbød den administrative erklæring og en række andre garantier, som DHL havde fået som støtte i forbindelse med flytningen af sit europæiske knudepunkt til Leipzig. Den støtte, der allerede er udbetalt til DHL, skal tilbagebetales.

3. FORBRUGERRELATEREDE AKTIVITETER

108. Kommissionen sætter forbrugerhensyn i fokus i forbindelse med sine konkurrenceaktiviteter og finder det vigtigt, at konkurrencepolitikken hovedvægt lægges på fremme af forbrugernes velfærd.
109. For at gøre forbrugeraspektet til en integrerende del af konkurrencepolitikken, kræver det en egentlig dialog mellem Kommissionens tjenestegrene og forbrugerne eller de organisationer, der repræsenterer dem. Derfor blev der i 2008 oprettet et kontor for forbrugerspørgsmål i Generaldirektoratet for Konkurrence. Forbrugerne og deres organisationer kan nu give Kommissionen tjenestegrene oplysninger, der er nyttige både for at få et bedre kendskab til markederne og for at påvise eventuelle markedssvigt¹⁵⁸. De har også de bedste forudsætninger for at indberette direkte, hvordan de opfatter virkningerne af en bestemt foranstaltning.
110. Ved fastsættelsen af grundlæggende retsprincipper er det vigtigt at forstå, hvilke konsekvenser det vil få for de berørte parter, samt deres specifikke problemer, og forbrugerne er ingen undtagelse. På grundlag af oplysninger fra forbrugerne er Kommissionen bedre i stand til at forstå, hvordan disse principper vil fungere i praksis, og at sikre, at deres målsætninger kan gennemføres fuldt ud. F.eks. blev der foretaget en omfattende høring i forbindelse med rundbordskonferencen om mulighederne og hindringerne for online detailsalg og det indre marked¹⁵⁹ og hvidbogen om erstatningssøgsmål, hvor Kommissionen aktivt forsøgte at få forbrugerne og forbrugerorganisationerne til at fremsætte deres synspunkter. Ved sektorundersøgelsen i medicinalindustrien¹⁶⁰ og generelt i en række fusionssager har forbrugernes opfattelse hjulpet Kommissionens tjenestegrene med bedre at placere alle markedets aspekter i den rette kontekst ved påvisning af problemer og løsningen af dem. Retningslinjerne for Kommissionens prioritering af håndhævelsen i forbindelse med ekskluderende adfærd¹⁶¹ understregede betydningen af denne fremgangsmåde, og de vil blive udbygget fra 2009 og frem.

¹⁵⁷ [Sag C 48/2006](#) Tysklands støtteforanstaltninger til fordel for DHL og Leipzig Halle lufthavn (EUT L 346 af 23.12.2008, s. 1).

¹⁵⁸ I 2008 modtog Generaldirektoratet for Konkurrence ca. 2 500 breve fra borgerne om kartel- og monopolspørgsmål, fusioner og statsstøtte.

¹⁵⁹ Nærmere oplysninger findes på følgende websted:
http://ec.europa.eu/competition/sectors/media/online_commerce.html

¹⁶⁰ Se pressemeddelelse [IP/08/1829](#) af 28.11.2008.

¹⁶¹ Se pressemeddelelse [IP/08/1877](#) af 12.2008.

4. DET EUROPÆISKE KONKURRENCENET (ECN) OG DE NATIONALE DOMSTOLE

111. ECN er en platform, hvor EU's konkurrencemyndigheder konstruktivt kan samordne deres håndhævelsesforanstaltninger, sikre ensartethed og drøfte konkurrencepolitiske spørgsmål af fælles interesse.
112. I 2008 holdt ECN møde under forskellige former, lige fra det årlige møde mellem alle konkurrencemyndighedernes direktører til sektorgrupperne samt plenarmøderne og arbejdsgrupperne ikke at forglemme. De vigtigste emner, der blev drøftet i 2008, var 1) den seneste udvikling i konkurrencepolitikken, 2) de nationale konkurrencemyndigheders erfaringer med håndhævelsesinstrumenterne i forordning 1/2003, 3) revisionen af Kommissionens politik for horisontale aftaler og vertikale begrænsninger og 4) sektorbestemte spørgsmål, såsom prisstivhed i detailsektoren, multilaterale interbankgebyrer og det fælles eurobetalingsområde (SEPA) og sektorundersøgelsen i medicinalindustrien.
113. I 2008 fortsatte også "konvergens"-processen som led i forordning 1/2003. Et vigtigt eksempel herpå er ECN's modelprogram for bødefritagelse og bødenedsættelse (ECN Model Leniency Programme). Ved udgangen af 2008, havde 25 medlemsstater sådanne programmer for strafabat, og de to sidste (Malta og Slovenien) forventes at følge efter i nær fremtid. Desuden har mange ECN-medlemmer tilpasset deres programmer efter ECN's modelprogram eller er ved at gøre det.
114. Et vigtigt aspekt ved ECN's arbejde er samarbejdet i konkrete sager. I 2008 blev Kommissionen i henhold til artikel 11, stk. 3, i forordning 1/2003 underrettet om ca. 150 nye undersøgelser¹⁶², som de nationale konkurrencemyndigheder havde iværksat. I lighed med de foregående år var der som følge af den fleksible og pragmatiske fremgangsmåde, der blev indført ved forordningen og ECN-meddelelsen, meget få tilfælde, hvor sagsfordelingen blev drøftet, og endnu færre tilfælde, hvor en sag skiftede hænder. For at sikre en ensartet anvendelse af EU-retten bidrog Kommissionen med kontrol eller rådgivning i 61 planlagte beslutninger, som den fik meddelelse om i henhold til artikel 11, stk. 4, i forordning 1/2003.
115. Også samarbejdet med de nationale domstole om anvendelsen af EU's konkurrenceregler, som fastsat i artikel 15 i forordning 1/2003, fungerede effektivt i 2008. Kommissionen modtog en række anmodninger om udtalelser, som ikke var blevet færdigbehandlet ved årets udgang, og kopier af ca. 50 domme, der var blevet vedtaget af de nationale domstole. Desuden indgik Generaldirektoratet for Konkurrence 15 aftaler om tilskud til uddannelse af dommere og indkaldte på ny forslag til denne type virksomhed.

¹⁶² Over 55 % vedrørte anvendelsen af EF-traktatens artikel 81 (navnlig på kartelområdet), 30 % vedrørte anvendelsen af EF-traktatens artikel 82, og de resterende vedrørte anvendelsen af både EF-traktatens artikel 81 og 82 (især inden for energi, fødevarer, medier, transport, telekommunikation og posttjenester).

5. INTERNATIONALE AKTIVITETER

116. I betragtning af den voksende økonomiske globalisering skal konkurrencepolitikken også være globalt orienteret. Generaldirektoratet for Konkurrence imødegår denne udfordring ved at styrke og udbygge forbindelserne med partnere over hele verden i både bilaterale og multilaterale *fora*. Kommissær Neelie Kroes lægger meget stor vægt på et effektivt internationalt samarbejde på konkurrenceområdet.
117. Som led i **udvidelsen** var der i 2008 et særlig nært samarbejde med Kroatien og Tyrkiet. Kroatien har gjort betydelige fremskridt med hensyn til opfyldelsen af kriterierne for indledning af tiltrædelsesforhandlinger på konkurrenceområdet, inklusive det tilbageværende vigtige spørgsmål om omstruktureringen af landets skibsværfter, mens Tyrkiet endnu ikke har indført et system for kontrol og tilsyn med statsstøtte. Generaldirektoratet for Konkurrence bistod også landene på Vestbalkan med yderligere at tilpasse deres konkurrenceregler efter EU-retten, hvilket omfattede hjælp til udarbejdelse af konkurrence- og statsstøttelovgivning og rådgivning om oprettelse af de nødvendige institutioner til håndhævelse af konkurrencereglerne.
118. Med hensyn til det **bilaterale samarbejde** fortsatte Kommissionen sit nære samarbejde med EFTA-Tilsynsmyndigheden om håndhævelsen af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS). Som i de foregående år foregik der en intens udveksling af oplysninger med USA, Canada og Japan i henhold til samarbejdsaftalerne på konkurrenceområdet. Samarbejdet med Kina og Korea var også fortsat et prioriteret område i 2008. Desuden spillede Generaldirektoratet for Konkurrence en aktiv rolle i de igangværende forhandlinger om frihandelsaftaler med Ukraine, Indien og Sydkorea og om den del af associeringsaftalen med Centralamerika, der vedrører handel, men henblik på at sikre, at konkurrencebegrænsende praksis (herunder statsstøtte) ikke underminerer handelen og andre økonomiske fordele, der søges opnået med disse aftaler.
119. Inden for det **multilaterale samarbejde** fortsatte Generaldirektoratet for Konkurrence med at spille en førende rolle i Det Internationale Konkurrencenet (ICN), hvor det er medlem af styringsudvalget, en af formændene i kartelarbejdsgruppen og aktivt medlem af de øvrige arbejdsgrupper (for fusioner, konkurrencepolitisk implementering, misbrug af dominans og fremme af konkurrence). Generaldirektoratet for Konkurrence fortsatte med at bidrage aktivt til arbejdet i OECD's konkurrencekomité og spillede en ledende rolle i en rundbordsdiskussion på den årlige konference i den mellemstatslige ekspertgruppe (IGE) om konkurrenceret og konkurrencepolitik på FN's Konference om Handel og Udvikling (UNCTAD).

6. SAMARBEJDET MELLEM EU'S INSTITUTIONER

120. I 2008 fortsatte Kommissionen sit samarbejde med EU's øvrige institutioner i overensstemmelse med de respektive aftaler eller protokoller, som institutionerne har indgået¹⁶³.
121. **Europa-Parlamentet (EP)** vedtog i 2008 en beslutning eller en rapport om følgende emner: sektorundersøgelsen i banksektoren, aftalen mellem Republikken Koreas regering og Det Europæiske Fællesskab om samarbejde om konkurrenceskadelig virksomhed og hvidbogen om erstatningssøgsmål. De årlige konkurrenceberetninger for 2006 og 2007 blev også drøftet på udvalgsniveau i 2008 og skal efter planerne vedtages i 2009. Kommissionen deltog desuden i drøftelser i EP om andre tilsvarende spørgsmål, herunder anvendelsen af statsstøtte for at imødegå den omsiggribende finansielle og økonomiske krise.
122. Kommissionen har et nært samarbejde med **Rådet**, som den underretter om vigtige konkurrencepolitiske initiativer, såsom statsstøtteforanstaltninger til fordel for banksektoren og andre supplerende statsstøtteforanstaltninger som led i den finansielle og økonomiske krise. På det konkurrencepolitiske område bidrog Kommissionen i 2008 hovedsagelig til de konklusioner, der blev vedtaget i Rådet af konkurrenceministrene (f.eks. Lissabon-strategien, industripolitik og SMV-politik), transport-, telekommunikations- og energiministrene (lovgivningspakke for det indre marked for energi, energi-/klimapakke) og økonomi- og finansministrene (evaluering af det indre marked, fælles eurobetalingsområde (SEPA), risikokapital, den europæiske økonomiske genopretningsplan).
123. Kommissionen underretter **Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU)** og **Regionsudvalget** om vigtige politiske initiativer og deltager i det respektive udvalgs eventuelle debatter om disse initiativer. Som eksempel kan nævnes EØSU's rapport om Kommissionens årlige beretning om konkurrencepolitikken. I 2008 deltog Kommissionen i EØSU's arbejdsgruppemøder om konkurrence og demokrati inden for det indre marked, den årlige konkurrenceberetning for 2007 og hvidbogen om erstatningssøgsmål.

¹⁶³ Rammeaftale af 26. maj 2005 mellem Europa-Parlamentet og Kommissionen; samarbejdsprotokol af 7. november 2005 mellem Europa-Kommissionen og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg; samarbejdsprotokol af 17. november 2005 mellem Europa-Kommissionen og Regionsudvalget.